Poštnina plačana v gotovini | Leto LXIII | V Ljubljani, v četrtek 16. maja 1935 | Štev. 111 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Rešitev brez rešitve

Srca tistih Francozov, ki so po tradicijah svoje domovine, najstarejše hčerke katoliške Cerkve, vprav danes najprepričanejši glasniki prvenstva zapadnega krščanskega duha in najduhovitejši branilci njegovih nenadomestljivih vrednot, so te dni čudno razdvojena.

Varnost Francije in vsega omikanega sveta, ki ga ogroža bojevitj nemški nacionalizem, je prisilila njene državnike, da so v svojo obrambo ustvarili alijanco z rusko sovjetsko unijo, najhujšo nasprotnico zapada in njegove nravstvene omike ter ustroja. Da rešijo mir, so morali skleniti najtesnejšo zvezo z ono diktaturo, ki ima kot prvo točko na svojem programu revolucijo, ki naj do temelja podere dvatisočletno stavbo zapadne kulture. Zato pač ni čudno, da veselje francoskega patriotizma, ki je za čas zasigural sebi in vsej Evropi dragoceni mir, ni neskaljeno in da se bržčas tudi oni, ki so hiteli v Moskvo sklepat alijanco s Stalinovo Rusijo, dobro zavedajo, da so morali plačati za to zelo drago ceno. V enakem položaju so pa gotovo tudi vsi, ki, združeni s Francijo, ne vidijo iz sedanjega zamotanega mednarodnega položaja, ki bi mogel po krivdi nemške agresivnosti dovesti do najusodnejših posledic, drugega izhoda, kakor v tem, da se je Rusija pritegnila v sistem kolektivne varnosti, dasi se je s tem nehote izzvala druga, nič manjša nevarnost: nov, skrajno ojačen poizkus komunistične internacionale, da po drugi poti doseže cilj kulturne in politične boljševizacije zapada.

Brezdvoma je treba krivdo, da si je francoska diplomacija skupaj s svojimi zavezniki odločila v tej hudi dilemi za to, kar ona sama označuje za nujno zlo, pripisovati politiki hitlerjevske Nemčije. Saj so Nemčiji, ki so jo ves čas spremljale simpatije Velike Britanije, od Brianda dalje bile odprte vse možnosti, da se zopet povzdigne do položaja enakopravne velesile v Evropi, če bi bila hotela počakati naravnega razvoja, ki mora premagati velike psihološke ovire, potekajoče iz minule vojne, preden bi se mogla upostaviti evropska vzajemnost, ki leži v osnovi Zveze narodov, in ki bi bila ob dobri volji, potrpežljivosti in iskrenem stremljenju od obeh strani gotovo privedla do uspešnega rezultata še v dogledni dobi. Hitlerjevska Nemčija je ta razvoj z nerazumljivo gesto, ki se predstavlja kot odkrito junaštvo, je pa v resnici nepremišljen izziv skoro vsej Evropi, prekinila in je tako sama povzročila, da sedaj sovjetska Rusija v koncernu evropskih velesil zavzema tisto važno mesto, ki bi ga mogla zavzemati ona in na katerem bi jo Francija sama gotovo rajši videla, nego zastopnike Kremlja in Mussolinijevega Rima, kjer so pravkar padle zelo ostre besede, ki so v Londonu in v Parizu zbudile veliko presenečenje...

Po pravici! Zveza z ognjiščem svetovne revolucije in z italijanskim fašizmom, ki že grozi z izstopom iz Zveze narodov, ako bi Evropa ne odobrila njegovih afriških načrtov, krije v sebi nevarnosti, ki se morejo po našem prepričanju parirati le, če se Nemčija odloči za pristop v sistem kolektivne varnosti, kakor sta si ga zamislili Francija in Anglija. V tem slučaju bi bilo najbolje preskrbljeno za nemške interese, ki jih Hitler vidi ogrožene po francosko-ruski alijanci, po Rusiji pa bi bil obenem postavljen jez eventualnim prekomernim željam italijanskega zaveznika, ki bi ne samo v Afriki, ampak tudi v Podonavju mogle priti navskriž z načeli evropskega ravnovesja. Ostati izven take vseevropske kombinacije, ki je edino solidno jamstvo za mir, pomeni igrati se z ognjem in noben evropski državnik ne bi smel vzeti nase odgovornosti za tak usoden razvoj, če mu je res na evropskem miru, kakor Hitler z vso odločnostjo trdi. Nemčija se ne more izgovarjati, da se ne more pridružiti takemu mirovnemu sistemu, ker ji je Anglija zasigurala v njem mesto, ki je dostojno velesile, Francija pa gotovo tudi ne izključuje možnosti, da se gotove določbe mirovnih pogodb primerno prilagodijo razvoju časa in njegovih potreb. Ta proces Nemčija v svojem smislu lahko pospeši ravno s tem, če se ne izolira sama, kakor se sedaj, ampak če se uveljavi kot enakopraven faktor v evropskem koncernu, mesto da se trmasto sama zapre v svoj kot.

V tem oziru moramo reči, da Poljska zasleduje pravilno smer. Nihče ne more in ne sme od Poljske zahtevati, da meni nič tebi nič privoli v pakt, ki bi dovoljeval rdeči armadi, da v slučaju vojske z Nemčijo koraka skozi poljsko ozemlje. Poljska dobro ve, kako so jo podobni pakti v zgodovini stali njeno odvisnost. Na drugi strani pa poljska politika nikakor ni proti vzhodnemu paktu in njega vključitev v vse ostale evropske pakte za osiguranje miru po medsebojni pomoči, ako se vpošteva njen poseben položaj in njeni življenjski interesi: menda v Varšavi najbolje razumejo, kaj je korist Poljske. Poljsko stališče bi bilo gotovo najboljša podlaga za to, da bi se mogel ustvariti vsestransko zadovoljiv vseevropski pakt, seveda, če bi narodnosocialistična Nemčija znala tako krotiti svoje preveč razvnete nacionalne instinkte, da bi vstopila v francosko-rusko-italijansko-angleški koncern kot peti partner.

Če do tega ne pride, smo glede nadaljnega razvoja mednarodnega položaja pesimisti, ker mislimo, da bi se nasprotstva v Evropi le še poostrila, če se ne posreči Nemčije izvleči iz kota, kjer igra danes srdečo se pepelčico. Anglija pri francosko-ruski alijanci, izvzemši Chamberlainovo skupino, ni zraven s polnim srcem in zaupanjem. Italija ima interese, ki niso popolnoma v skladu z neštevilnimi interesi zaveznikov Francije in jih ni lahko z njimi uravnovesiti v eno skupno voljo. Sovjetska neznanka krije vse polno problemov, kojih rešitev bi evropski mir ne prenesel, ako bi se Rusija ne prilagodila zapadu tako, kakor želi njena najnovejša zaveznica — to pa je težko verjetno. Nemčijo more alijanca med Parizom in Moskvo le še bolj zakrkniti. Trajne in trdne podlage za zaželjeno pomirjenje Evrope ne vidimo nikjer kakor v duhu in delu Zveze narodov, ki pa je danes okrnjena in oslabljena, tako da svojo nalogo le težko vrši.

Slejkoprej smo mnenja, da v Evropi nikoli ni bilo in ne bo resničnega, kulturne vrednote ustvarjajočega miru v smislu napredka krščanske omike in na njej sloneče demokratične družbe, če se ne posreči pomiriti med seboj francoskega in nemškega duha. V tem so si edini francoski in nemški katoliški misleci, ki niso krivi, če se to pomirjenje danes zdi skoro nemogoče. To je velika nesreča za Evropo in vso njeno kulturo.

Zaključek Lavalovega obiska v sovjetski Rusiji

Kaj je dala Moskva Franciji

Po Pilsudskijevi smrti nov lov na Poljsko, da pristopi k vzhodnemu paktu

Moskva, 15. maja. c. Če je včerajšnji dan Lavalovega obiska v Moskvi potekel ves v znamenju političnih razgovorov, ki naj podpro delo francoske in sovjetske diplomacije, potem je bil današnji dan od strani sovjetskih oblasti prirejen tako, da naj predvsem francoskim gostom pokaže vojaško moč sovjetske Rusije. Pri tem so sovjeti pozabili samo eno majhno dejstvo. Vsi delavci v sovjetski Rusiji imajo po zakonu določeno 6 urno delo na dan. Ta določba zakona tokrat ni veljala za Lavala najbrž zato, ker je prišel v Moskvo kot zastopnik zapadne buržuazije. Laval je moral včeraj delati 20 ur in še niso imeli sovjeti časa dovolj, da bi ga dovolj prepričali o vsem, kar jim je na srcu.

V tiskarni „Pravde“ do 4 zjutraj

Velik sprejem s plesom v francoskem veleposlaništvu se je končal ob 2 zjutraj. Toda Lavala so nato povabili v tiskarno velikega dnevnika komunistične stranke »Pravde«, kjer naj bi prisostvoval tiskanju časnika, ki izhaja v 1 in pol milijona izvodov na dan. V tiskarni so mu razkazali vse moderne stroje, s katerimi lakho natiskajo 25 milijonov izvodov »Pravde« na dan. V vsej tiskarni je bilo tako organizirano, da so ob manifestaciji francosko-ruskemu prijateljstvu od strani delavstva in ob razkazovanju moderne tehnike francoski gostje komaj prišli do sape.

Na letališču v Kunino

Dasi je šel Laval spat šele ob 4 zjutraj, so ga že zbudili ob 8. Hkrati so sklicali skupaj vse francoske časnikarje in jih naložili na avtomobile. Kam jih peljejo, jim niso povedali. Dolga vrsta avtomobilov z Lavalom na čelu se je odpeljala na tajno sovjetsko vojaško letališče Kunino pri Moskvi, ki je 40 km izven Moskve in kamor dosedaj še ni bil pripuščen noben inozemec. Tudi noben tuj vojaški ataše še ni smel na to letališče. Okoliško prebivalstvo se mora temu letališču izogibati v razdalji treh kilometrov. Pri vhodu na letališče je Lavala pozdravil sovjetski vojni komisar Vorošilov. Ob vhodu je bila postavljena častna četa sovjetskih vojaških pilotov in pilotinj — v sovjetski Rusiji so tudi ženske v vojaški službi — in vsi so pozdravili Lavala v glasnimi »Hura« klici.

Čudovita parada 3000 letal

Točno ob 9 se je nato pred radovednimi Francozi začela razvijati največja letalska parada, kar jih je dosedaj doživela sovjetska Rusija. Sovjeti so Lavalu v zraku razvili vso silo svoje modernizirane armade. Vsega skupaj se je v zrak dvignilo 3000 letal, ki so ob zaključku parade napravili v zraku izredno alegorijo. Najprej so sestavili v poletu črki FR (znaki francoske republike), nato pa 4 črke SSSR. Pod vtisom izredne tehnike so bili Francozi naravnost poraženi. Največje presenečenje zanje pa so bila velika bombna letala. Pred Lavalom se je dvignilo v zrak več eskader teh ogromnih bombnih letal. Vsako letalo ima posadko 40 mož in je opremljeno s topovi in strojnicami. Nato so sovjetski padalci letal zopet izvedli v zraku čudovite akrobacije. Dvignili so se v zrak 4000 m visoko in se nato spustili na tla. Mlad padalec in mlada padalka sta si celo dovolila tole izrednost: Pri padanju iz raka sta tako sijajno manevrirala, da sta pristala tik ob tribuni in med padanjem izročila Lavalovi hčerki vsak šopek cvetic. Ta vojaška parada je trajala tri ure, nato pa so Lavala odvedli v letalsko kadetnico, kjer se izobrazujejo mladi piloti in mlade pilotinje. Laval si je vse podrobno ogledal in ostal pri njih nad dve uri.

Novi francoski poslanik grof de Dampierre odhaja v spremstvu šefa protokola od nastopne avdijence pri knezu-namestniku

Pri moskovskem županu

Iz Kunina se je Laval vrnil v Moskvo, kjer je bil ob 14.30 gost moskovskega mestnega sveta. Moskovski župan Gemin je pozdravil Lavala z navdušeno napitnico, Laval pa mu je odgovoril s sledečimi besedami:

»Ves sem pod vtisom izrednega sprejema, ki so mi ga priredili narodi sovjetske unije. Želo sem vam hvaležen. Posebno me je ganil navdušen sprejem moskovskega prebivalstva. Zahvaliti se moram posebno za navdušen sprejem, ki mi ga je priredilo delavstvo v avtomobilski tovarni »Stalin«. Pri letalski manifestaciji sem pravkar čutil, na kaj vse lahko Francija računa pri prijateljstvu s sovjetskimi narodi. Vesel sem, da sem mogel v lepi Moskvi z Litvinovim delati za skupni ideal svetovnega miru. Mir je cilj naše politike. Prepričan sem, da bo politika sodelovanja med našim narodom in sovjetskimi narodi temelj vsemu delu za mir med človeštvom. Kljub razliki naših režimov so naši ideali skupnega dela za mir in varnost isti in dvigam čašo na zdravje moskovskega mestnega sveta in vsemu prebivalstvu glavnega mesta, kakor tudi vsem narodom sovjetske unije.«

Iz mestne hiše se je Laval malo pred 16 odpeljal v francosko veleposlaništvo, kjer je sprejel po vrsti najprej italijanskega veleposlanika, nato pa še ameriškega in poljskega veleposlanika. Angleški veleposlanik trenutno ni v Moskvi. Pač pa je sprejel Laval še romunskega in češkoslovaškega poslanika.

Uspehi obiska

Nova pogajanja za vzhodni pakt Göring-Laval v Krakovu?

Uspeh Lavalovega obiska v Moskvi se lahko zaključi takole:

1. Laval je v Moskvi tudi tokrat odbil predlog sovjetske diplomacije, da naj se zveza med Francijo in Rusijo izpremeni v močan vojaški blok.

2. Laval je zopet prepričal Litvinova, da je treba organizirati Evropo v sistemu kolektivne varnosti. Zato bosta sovjetska Rusija in Francija takoj začeli diplomatska pogajanja za vzhodni pakt. Ta pogajanja se bodo vršila običajnim diplomatskim potom. K pogajanjem za sklenitev vzhodnega pakta bodo takoj povabljene sledeče države: Nemčija, Poljska, sovjetska Rusija in Češkoslovaška.

Tudi v Moskvi so ostala vrata odprta in Havasov dopisnik nocoj že poroča poluradno, da se bosta v Krakowu v soboto na pogrebu Pilsudskega sestala Göring in Laval in načela razgovore v tem smislu. Priznati pa se mora, da je za te razgovre želja mnogo večja na francoski strani, nego na nemški strani.

3. Dalje so bili francoski gostje zelo zadovoljni nad vojaško silo, ki so jo pokazali sovjeti. Še bolj pa so se Francozi zanimali za tako zvane moralne osnove sovjetskega režima. Francoski časnikarji in diplomatje zaključujejo, da je nemogoče razumeti militaristično navdušenje v Rusiji, če se ta ne opira na globoko čustvo domovinske ljubezni in odgovornosti napram domovini, katero bo treba braniti. Stalin sam je v tej smeri zadnji čas dal že zelo značilne izjave, ko je rekel, da v obrambi sovjetske Rusije ne računa samo na komuniste, ampak na vse ruske državljane.

4. Francoski gostje so tudi zelo opazili, da v Moskvi in v Rusiji komunizem danes ni več in ni isto, kar si pod komunizmom predstavlja zapadna Evropa.

Boljševiki in vera

Posebno zanimiv je v tem oziru razgovor dopisnika »Intransigeanta«, ki ga je imel ta snoči z enim izmed glavnih urednikov vladnih »Izvestij«. Govorila sta o stališču komunizma do religije. Ta glavni urednik mu je med drugim na ugotovitev, da je brezbožna propaganda v sovjetski Rusiji propadla, rekel sledeče:

»Mi v sovjetski Rusiji mislimo, da je naš politični režim tisti, ki lahko ljudem zagotovi vso možno srečo na tej zemlji. Toda mi danes že priznamo, da ni dovolj in da so ljudje, ki iščejo metafizičnih razlogov in jih ti razlogi lahko obračajo čisto drugam. Lahko vam rečem, da mi že prihajamo do spoznanja, da ne sme biti nasprotstva med komunizmom in religijo. Seveda bo ta pot razvoja še dolga, vendar pa vas lahko zagotovim, da imamo danes v Rusiji že komuniste, ki so obenem tudi dobri verniki.«

Ta izjava se je kmalu izvedela med navzočimi in je vplivala silno presenetljivo. Ne ve se še, v koliko je ta sovjetski publicist govoril iskreno, vendar pa dovolj jasno nakazuje, kako se sovjetski vladarji skušajo približati tistim problemom, ki so najpomembnejši za evropsko miselnost. Tako se je danes tudi izvedelo, da Stalin ni mogel dati Lavalu posebnih garancij glede rovarjenja komunistov v Franciji. Pač pa je to izrazil na drug način, ko je izrecno povdaril Lavalu, da z velikim zadovoljstvom spremlja oboroževanje Francije, kakor to izvaja sedanja francoska vlada. S tem, da se ojačuje Francija, se ojačuje tudi Rusija. Stalin je povdaril, da se ta njegova izjava lahko javno izpove povsod proti rovarjenjem komunističnih anarhistov, ki na zapadu Evrope ne gledajo dovolj realno. Ni izključeno, da bo ta del Stalinove izjave objavljen že nocoj v zaključnem komunikeju.

Odhod iz Moskve

Laval zapusti Moskvo nocoj ob 22.45. Še prej bo v operi zopet prisostvoval svečani predstavi ruskega baleta. V četrtek zvečer bo prišel v Varšavo, kjer bo ostal v petek, v soboto pa bo v Krakowu prisostvoval pogrebu maršala Pilsudskega. V ponedeljek zjutraj ob 6.34 se bo vrnil v Pariz.

Uradno poročilo o pogajanjih

Moskva, 15. maja. c. Ob 20.15 zvečer je zunanji minister Laval povabil k sebi vse časnikarje in jim prečital uradno sporočilo o razgovorih, ki jih je imel v Moskvi. Uradno sporočilo je zelo obsežno in obsega v bistvu sledeče stvari:

Obe vladi izjavljata, da je bila ob iskreni izmenjavi misli, ki je dosegala že meje prijateljstva, ugotovljena popolna istovetnost mišljenja med francosko in sovjetsko republiko, kako treba doseči njun cilj, ki je mir v sistemu kolektivne varnosti. Zato sklenitev pakta med sovjetsko Rusijo in Francijo ne sme preprečiti iskanja novih garancij, da bi se zboljšalo mednarodno mirovno razpoloženje. Zato obe vladi nasvetujeta, da se sklene regionalni vzhodni pakt in da se o tem takoj začno diplomatska pogajanja po običajnem potu, h katerim se povabijo Nemčija, sovjetska Rusija, Češkoslovaška in Poljska. Končno izjavljata obe vladi, da ne bosta pod nobenim pogojem dopustili, da bi se poslabšalo mednarodno stanje, dokler se ne bo trenotni mednarodni položaj popolnoma razjasnil. Zato je tem važnejša izjava voditelja sovjetske države Stalina, ki je francoskemu zunanjemu ministru ponovno izjavil, da popolnoma odobrava sedanjo francosko politiko oboroževanja v vsej tisti meri, ki je potrebna za varnost Francije.

Zanimiv komentar, ki ga Pertinax pošilja v Pariz

Moskva, 15. maja. c. Največja senzacija Lavalovega potovanja v Moskvo je vsekakor važna izjava Stalina, ki je bila sprejeta v besedilo uradnega sporočila, ki zaključuje Lavalov obisk v Moskvi. Nikdo ni pričakoval, da bo vrhovni poglavar komunizma na tako jasen način odobril politiko oboroževanja. V kratkem času je to sedaj že druga Stalinova izjava, v kateri Stalin v marsikaterem oziru popušča od pravoverne politike mednarodnega komunizma. Dopisnik »Echo de Parisa« pravi, da je komunizem živel sedaj na dveh principih, ki sta se mu zdela doslej najbolj sveta. To je bil princip o zasebni lastnini in pa o boju proti militarističnemu imperializmu. Kar se tiče militarizma, je sedaj Stalin na področju mednarodne politike popolnoma desavuiral politiko kominterne. Kar se pa tiče zasebne lastnine, pa je Stalin izvedel že toliko poskusov, da je jasno, da v tem oziru ne išče več rešitve v okviru pravovernega komunizma, ampak da stremi predvsem za tem, da normalizira ruski komunizem. Vsak drugi politik bi že zdavnaj padel, če bi si dovolil takšne skoke, kakor si jih dovoljuje Stalin. Isti dopisnik sporoča, da je računati s tem, da se bo kominterna tej Stalinovi politiki skušali upreti in da bodo nekateri inozemski komunisti gotovo poskusili, da rešijo sedež III. internacionale iz oportunistične Moskve.

Sedaj ima Stalin na čelu kominterne svojega zaupnika Manoilskega. Ta je sedaj sklical kongres kominterne, in sicer že za mesec junij. Ta naglica se more razumeti samo na ta način, da hoče Stalin prehiteti morebitne opozicionalce in na tem kongresu presenetiti svet z enim svojih znanih govorov, katerim se je tako težko protiviti. Stalin lahko sedaj računa tudi na podporo francoske diplomacije, kateri je sedaj mnogo na tem ležeče, da ostane sedež kominterne v Moskvi. S tem se še ne sme reči, da bi francoska diplomacija podpirala komunizem, ampak hoče le vplivati tako, da politika komunizma ne bi bila več destruktivna, ampak vsaj toliko realna, kot je Stalinova v Rusiji.

Isti dopisnik sporoča, da bo Litvinov že v Ženevi na tem zasedanju, ki se začne 20. maja, podpisal s Češkoslovaško slično pogodbo, kot je bila podpisana med Francijo in Rusijo.

*

Protinemški teror v Ukrajini

Berlin, 15. maja. b. Tukaj vlada veliko razburjenje radi terorja proti Nemcem, ki se je pričel v Rusiji, posebno v Ukrajini. Razburjenje je tem večje, ker so že pričeli streljati kmete v okolici Odese. Zvedeli smo, da so bili kmetje ustreljeni zato, ker so sprejeli hrano od mednarodnega katoliškega odbora, ki ima sedež na Dunaju in ki mu je pokrovitelj kardinal Innitzer. Ustreljeni kmetje so se nahajali v takem položaju, da so morali sprejeti pomoč, sicer bi bili ob življenje. Pričakuje se, da bosta nemška in avstrijska vlada protestirali, posebno radi preganjanja pastorjev, ki so bili ustreljeni.

Dunajska vremenska napoved. Nevarnost mrazov je minila. Vreme se bo postopoma zboljševalo.

Uspeh francoskih komunistov

Medtem, ko se g. Laval ves vzhičen in očaran nad boljševiško kulturo sprehaja po Moskvi in se nad vse prisrčno rokuje s tovarišem Litvinovom, so mu pa francoski komunisti na domačih francoskih tleh pripravili presenečenje, ki ga bo nekoliko manj veselj. Kajti uspeh francoskega komunizma pri sedanjih občinskih volitvah je izredno velik. Meščansko časopisje Pariza je vse iz sebe. Vrste se dolgi članki, ki v dovolj živih barvah slikajo porast elementov, ki so proti svobodi in demokraciji, ki imajo v svojem programu revolucijo, diktaturo in teror.

V Moskvi so imeli vzroka dovolj, da so Lavala kar moč slovesno sprejeli. Saj je istočasno, ko se je on izkrcaval na kolodvoru, komunistična internacionala sprejemala izredno ugodne in vesele vesti iz Francije. In g. Laval je zastopnik vlade, ki se v glavnem opira na radikale, to je stranko, ki je s svojim šefom Herriotom storila največ, da je prišlo do »prijateljstva« med Francozi in boljševiki in ki je tudi glavni krivec, da se je komunizem v Franciji na tak način razmahnil, kakor je pokazal pri nedeljskih volitvah. Ko bi boljševiki bili bolj odkriti, kakor sicer so, bi mogli g. Lavalu namigniti, da bo poslej lahko občudoval »komunizem na delu« kar v pariških predmestjih, kjer so komunisti gospodarji nič manj kot 40 občin! Torej si bo celo dolgotrajna pota v Moskvo lahko prihranil.

Neprikrita radost, ki vlada v Moskvi in zlasti še v Berlinu radi nepričakovane komunistične zmage v Franciji, je kaj lahko umljiva. Komunizem bo po zadnjih uspehih okrepljen še drzneje dvigal glavo. In Francija bo z notranjimi boji tako zelo zaposlena, da bo težko mogla osredotočiti vse svoje sile v obrambo zunanjih svojih interesov. Da so pri zadnjih volitvah povsod tudi socialisti pod Leonom Blumom pomagali komunistom in se z njimi v njihov prid vezali, je le znamenje, da je tudi francoski socializem že popolnoma gnil in dozorel za razpad. Marksove zastave v Franciji ne vihte več socialisti, ampak je prešla v roke komunizma.

Francoski komunizem bo poslej še vse odločnejše lahko nastopal tudi radi tega, ker je oficielna Francija postala zaveznik in velik prijatelj boljševikov. Naj Moskva še tako slovesno obljublja, da ne bo podpirala revolucionarnega gibanja III. internacionale, je čisto gotovo, da tudi v tem primeru ne bo držala besede. Pa tudi uradna Francija ne bo mogla nastopati proti domačim revolucionarjem tako, kot bi morala, ako si bo hotela ohraniti prijateljstvo svojega boljševiškega zaveznika. Za francoski narod, tisti, kar ga stoji izven območja združene framasonerije in komunizma, pa vstaja daljnosežno vprašanje, ali naj se mirno pusti zaliti od boljševiškega vala, ali pa naj v tej odločilni uri mobilizira svoje moralne sile proti grozeči nevarnosti. Toda, ako se meščanstvo ogorčuje nad vdorom komunizma prav pred vrata Pariza, naj nikar ne pozabi, da je to prvi otipljivi sad zavezništva z Moskvo! —

Nemogoče se je otresti vprašanja, kako je prišlo do tega, da je v Franciji naenkrat postal komunizem tako velika sila. S samo gospodarsko krizo, ki je navadno vzrok socialnih prevratov, se vsega ne da razložiti, zlasti, ker je bila Francija od gospodarske stiske med vsemi evropskimi državami razmeroma še najbolje obvarovana. Vzroki so torej drugod. Predvsem ne smemo prezreti, da že cela desetletja komunizem sistematično pripravljajo levičarske stranke, to sta v prvi vrsti Herriotova radikalna stranka in pa socialisti pod vodstvom Leona Bluma. Ti dve stranki, ki sta v glavnem bazirali na meščanskem liberalizmu kljub vsem levičarskim geslom, sta v sedanji meni časov, ko se brezidejni liberalizem ruši na celi črti, ostali brez idej in brez privlačnosti za mase, ki sta jih vedno levičarsko usmerjali. Nehote sta si v borbenem komunizmu vzgojili svojega dediča, kakor so pokazale že nedeljske občinske volitve.

Glavna zasluga za porast komunizma pa gre francoskemu lajicizmu in pa brezverski šoli. Od Waldeck-Rousseaujevih časov so pozitivno verni katoličani veljali za najhujše in edine sovražnike republike in domovine. Čim bolj je bil kdo radikalno in levičarsko usmerjen, boljši republikanec in patriot je bil. In tako je smel vsakdo v šolo, vsakdo je lahko vzgajal francosko mladino, samo katoliški duhovnik ni smel prestopiti šolskega praga. Lajicizem, vzgoja brez Boga, brez religije, brez krščanske morale je obhajala svoje triumfe. Mladino so vzgajli v novi veri v »večno dobro človeštvo«, pitali so jo z znanimi framasonskimi humanističnimi frazami in etiko, ki ne pozna uravnosti, združene z moralno odgovornostjo pred Bogom, ampak se v praktičnem življenju navadno istoveti z najbolj odurnim materializmom. Učiteljstvo, kateremu je velikanska večina francoske mladine zaupana, je z 80% vključena v marksistični strokovni in kulturni organizaciji. Po idejnih smernicah, ki jih ta dobiva, vodi in vzgaja mladino. Ni čuda, ako so učilnice često semenišča marksizma in komunizma, naravno, da so šolski prostori postali središča komunistične propagande po celi državi. Očetje levičarskega kartela, ki je 25 let neomejeno vladal Francijo in ima še danes odločilen vpliv na vodstvo državne politike, so z vso silo podpirali lajicizem in učiteljstvo, ki ga je vcepljalo v mase mladine, zlasti, ker je to učiteljstvo bilo med narodom za karteliste tudi najbolj izdatna in delovna politična priprega. Danes je položaj seveda nekoliko drugačen, ker je šlo učiteljstvo v svojem levičarskem razvoju še korak dalje in prestopilo odkrito v tabor komunizma, tako da politično ruši še včerajšnje svoje politične patrone. Celo Herriot je pri nedeljskih volitvah komaj še obsedel na svojem županskem stolcu v Lyonu.

Posledice oficielne politične nedoslednosti bodo vedno hujše. Ni mogoče eno in isto stvar z desnico blagoslavljati, z levico pa preklinjati. **Ni mogoče vezati se s sovjetskim komunizmom in mu dajati politično, finančno in celo vojaško oporo, ne da bi tako vrtoglava politika imela najusodnejše posledice tudi na domačih tleh.**

Mussolini o Abesiniji

„900.000 mož zadostuje za našo varnost v Evropi"

Rim, 15. maja. AA. Agencija Stefani poroča: V govoru, ki ga je imel v senatu o položaju v vzhodni Afriki, je predsednik vlade Mussolini izjavil, da vprašanje italijansko-abesinskih odnosov ne spada samo na dnevni red Italije. Mnogo tega, kar je rečeno, ali kar stoji napisano, je dejal Mussolini, ni vredno, da bi omenjali, kaj šele, da bi tu v senatu zavračali. Energično pa je treba odbiti glasove, ki jih širijo neki krogi v inozemstvu. Semkaj spadajo predvsem poročila o francosko-angleški demarši v Rimu. Beseda »demarša« je sila neprijetna in bi je radi želeli neki izven naših mej. Resnica pa je, da do tega trenutka ni bilo nobene take demarše. Verjetno je, da zaradi sedanjih odnošajev med Italijo, Francijo in Veliko Britanijo tudi v bodoče take demarše ne bo. Nobene potrebe namreč ni, da bi se tak diplomatski način dobilo od Italije ekspoze o njenem stališču, čeprav bi se to moglo iz najčistejših prijateljskih in prisrčnih medsebojnih nagibov. Medtem pa se je treba vsem tistim, ki skrbe po bratski za našo vojsko, češ, da bi jo morebitni spopad v vzhodni Afriki utegnil oslabiti, kar moči prisrčno zahvaliti. Tem skrbem in neprizadetim svetovalcem, ki smatrajo našo prisotnost v Evropi za nujno, odgovarjamo, da smo istega mnenja. Da bi mogli živeti v miru v Evropi, nam je potrebna popolna varnost v Afriki. Ker je Eritreja oddaljena od Rima 4000 km, Somalija pa še mnogo več, mora biti vlada previdna. Po drugi strani pa je treba povdariti, da je število delavstva, ki je odšlo v vzhodno Afriko, morda večje od števila vojakov. Moram pa takoj jasno in svečano pristaviti in izjaviti, da bomo po potrebi poslali vse naše vojake, pri tem ne bo smel nihče nastopiti kot nestrpni sodnik, da sodi o značaju in obsegu naših varnostnih ukrepov. Nihče, razen Italije, ne more biti v tej kočljiv stvari sodnik, kajti Italija v svoji dramatični in krvavi zgodovini ni pozabila izkušnje, ki jo je že enkrat doživela. Raje bi videl, da se mi očitajo nedostatki glede varnosti naših kolonij in življenja naših vojakov doma in onstran morja.

Kar se tiče diplomatskega razvoja tega spora, ve ves svet, da nismo odklonili razgovorov s predstavniki abesinske vlade in da smo nedavno tega prosili v Addis-Abebi, naj tudi Abesinija določi svoje predstavnike v odbor za pomiritev. Naša dolžnost pa nam ne dovoljuje, da bi se vdajali prevaram, ker vemo, da je Abesinija segla po neverjetni oboroževitvi in izdala priprave za mobilizacijo. V Addis-Abebi, zlasti med manjšimi poglavarji, vlada tako stanje duhov, ki preprečujejo vsak sporazum z Italijo.

Kar tiče Evrope, in žalostnih možnosti, ki bi se lahko dogodile, želim pred senatom vnovič povdariti, da bomo obdržali pod zastavami letnike 1911, 1913, in 1914 in kot rezervo letnik 1912 vse dotlej, dokler bo to potrebno. Smatram, da zadošča 900.000 vojakov za našo varnost. Mobilizirani vojaki so izvrstno opremljeni in je njihova morala sijajna. Zato lahko brez pretiravanja rečemo, da so izredni. Vrhu tega so naše najmodernejše tvornice opremile našo vojsko s potrebnim orožjem, ker ne prikrivam, da je naša vojna industrija delala zadnje mesece s polno paro.

Opirajoč se na našo vojsko, mornarico in letalstvo, hočemo nadaljevati politiko iskrenega in potrebnega sodelovanja z vsemi evropskimi, velikimi in malimi, sosednjimi in oddaljenimi državami, da ustvarimo taka ravnovesja in sporazume, brez katerih bi svet in evropska celina strmoglavila v ponor. Naša vojaška pripravljenost, ki smo ji posvetili vso svojo skrb, ne bo nikogar ogrožala, marveč bo le okrepila mir.

Mussolini je končal svoj govor z besedami, da deli ta njegova izvajanja tudi senat. Senatorji so Mussoliniju priredili impozantne manifestacije.

Dvoboj Japonska-Amerika

Zaenkrat manevri

Bombna letala nad Tihim morjem bodo odločevala

Washington, 15. maja. SE. »United Press« objavlja zanimive podatke o velikih mornariških vajah na Tihem morju. Manevri ameriške mornarice so se začeli s 1. majem in bodo najbrže trajali do sredе junija. S 1. julijem pa začnejo mornariške vaje japonskega brodovja in bodo trajale tudi do sredе avgusta. Obe brodovji bosta imeli vežbe na bojnih poljih, ki ležita drugo ob drugem. Zdi se, da bi si bili Amerika in Japonska razdelili Tihi ocean v dve polovici, ki si jih vsaka lasti en del. Prerezna četa med japonskim in ameriškim delom morja gre nekoliko zapadno od Havajskih otokov čez otočje »Midway« (srednja pot). Obe brodovji molčita o manevrih in njihovem podrobnostnem načrtu. Toda zdi se, da hočeta obe brodovji v prvi vrsti preizkusiti moč pomorskega letalsva. V zadnjih letih je pomen letalstva tako narasel, da je postalo za bodočo vojno med Ameriko in Japonsko odločilnega pomena. Velika prekooceanska prometna črta, ki pelje iz ameriške Kalifornije mimo Havajskih otokov in Filipinov na kitajsko obalo, danes nikakor ni več varna. Na zapadu jo lahko ogrožajo japonska letala, ki imajo svoja opirališča na malih severnih otokih, na vzhodu je pa pod oblastjo ameriških letal, ki imajo svoja opirališča na malih tihomorskih otokih. Iz tega sledi, da lahko japonska ali ameriška letala s svojih oddaljenih opirališč mirno napadejo nasprotna brodovja in jih uničijo, predno so posegla v boj. Pred vojno ni bilo ničesar braniti v Tihem oceanu. Brodovja so se po njem svobodno kretala. Danes je to drugače. Zato sta obe, Japonska in Amerika sklenili, da bosta, Amerika svoje Aleute in Alasko, Japonska pa svoje Kurile in otok Sahalin utrdili za letalska opirališča. Kolikor je znano, se udeležuje ameriških manévrov okrog 500 pomorskih velikih letal, ki bodo imela nalogo izvršiti izvide in napade na velike razdalje in v najhujših vremenskih neprilikah, ker hoče Amerika vedeti, koliko se sploh more zanašati na svoja letala. Tudi na japonski strani se bo manevrov udeležilo okrog 400 velikih pomorskih bombnikov, ki bodo imela svoja opirališča na japonskih otokih Hokkaido, Amori in Ominato. Najnovejše iz poteka ameriških manevrov je polet 40 velikih ameriških bombnikov iz Kalifornije pa Midway otočje, oddaljeno 2110 km od ameriške obale. Z vodstvom manevrov je to brodovje zvezano samo s šifriranimi radiobrzojavi. Bržkone je njegova naloga »braniti Midway otočje od sovražnega napada kakor tudi odbiti napad sovražnega letalstva«. Istočasno pa se nahaja drugo letalsko brodovje v Dutch Harbourju na Alaski, ki ima nalogo, da od tam »napada ameriško bojno in letalsko brodovje na Midway otočju«. »United Press« pristavlja, da mora biti človeka strah pred temi pripravami za boj za last Tihega morja.

Po smrti maršala

Priprave za pogreb končane

Varšava, 15. maja. Priprave za varšavske posmrtne svečanosti in za svečani pogreb maršala Pilsudskega se bližajo koncu. Mnogo uglednih umetnikov prostovoljno sodeluje s pomočjo študentov umetniške akademije pri dekoriranju katedrale in Belvederske palače. Iz Krakova je prispela impozantna srebrna krsta, ki bodo vanjo položili prvega poljskega maršala. Na krakovskem Wawelu so že izbrali mesto za poslednje bivališče maršala Pilsudskega. Maršalova krsta bo postavljena v kripti tik zraven krste kralja Jana Sobieskega, ki je leta 1683 rešil Dunaj pred turško obsedo, krste kneza Jožefa Poniatovskega, ki je leta 1813 kot neusojeni poljski kralj in Napoleonov zaveznik padel v bitki pri Lipskem, in poljskega narodnega junaka Tadeja Koszcziuskega. Na željo, ki jo je maršal izrazil v svoji oporoki, bo žara z njegovim srcem postavljena v cerkev sv. Kazimirja v Wilnu, kjer počiva maršalova mati. Takisto na maršalovo poslednjo željo bodo njegove možgane izročili enemu izmed poslednih zavodov medicinske fakultete univerze v Wilnu za znanstvena dela.

Razen tujih delegacij, o katerih smo že poročali, se doznava, da pride v imenu britanske vojske maršal lord Cavan, bivši načelnik glavnega generalnega štaba in bivši prvi adjutant kralja Jurija. Nemško delegacijo bo vodil ministrski predsednik general Göring, kot zastopnik voditelja rajha Hitlerja. Razen njega bosta v delegaciji še dva generala, eden kot zastopnik vojske, drugi pa kot zastopnik letalstva in neki admiral kot zastopnik mornarice.

Katoličani ob krsti maršala

Varšava, 15. maja. SE. V zvezi s smrtjo maršala Pilsudskega je katoliška tiskovna agencija razposlala sledeče uradno poročilo:

»Ob krsti velikega Poljaka pripogibajo glave neštete vrste naroda, da dajo poslednjo čast temu, ki je bil voditelj naroda v usodnih trenutkih in je položil temelje poljski državi. Pokojni maršal, ki je imel v novi Poljski vso politično moč v rokah, je spoštoval kulturno ostalino stare Poljske in je mnogo storil za medsebojno soglasje države in Cerkve. Poznanje kulturnega poslanstva Cerkve in prepričanje, da poljska trdnjava, postavljena na vzhod, mora najti podporo in pomoč v največji moralni sili, ki je katolicizem. To so bili brez dvoma tisti činitelji, ki so poleg tradicije, prinesene z družinskega doma, usmerjali velikega organizatorja nove države in so mu nalagali dolžnost, da spoštuje cerkvene pravice. O polnem razumevanju pokojnega maršala za cerkvene zadeve priča njegovo razmerje do konkordata. Maršal je položil veliko osebnega truda in dolge ure svojega dela, da je z zastopnikom katoliških šolov, škofom Szelaskijem, pripravljal konkordat. V času, ko mu je še zdravje dopuščalo in se je maršal udeleževal širšega javnega življenja, smo ga videli v Varšavi na katoliškem shodu in prav tako v Vilni pri kronanju čudodelne slike Matere božje Ostrobranske. Pripogibajoč čela pred veličastvom smrti, upamo, da bo duša pokojnega maršala dobila zagovornika pri Materi božji Ostrobranski, katere častilec je bil Pilsudski vse svoje življenje.«

Na mrtvaškem odru drži maršal Pilsudski v svojih rokah rožni venec in podobico Materе božje Ostrobranske.

Proč od Nemčije?

London, 15. maja. SE. »News Chronicle« poroča, **da bo s smrtjo maršala Pilsudskega padla tudi njegova osebna politika z ozirom na Nemčijo in Rusijo. Treba je računati s tem, da se bodo odnošaji med Poljsko in Nemčijo v bližnji bodočnosti močno ohladiti. List pravi, da bo francoska diplomacija lahko v kratkem začela nova pogajanja za splošni evropski varnostni pakt in da bo pri Poljakih naletela na popolno razumevanje in podporo. Treba je namreč pripoznati, da poljsko ljudstvo kot tako nemške politike ni odobravalo. Poljski narod je s simpatijami navezan na Francijo. Zveza s Francijo je dedščina davne zgodovine. Z odhodom maršala Pilsudskega, ki je vsled svoje osebne avtoritete mogel naložiti narodu zunanjo politiko, ki je ta ni maral, so sedaj padle največje ovire, da se poljska zunanja politika vrne nazaj na stara izhojena pota.**

Zadušnica za Pilsudskim

Belgrad, 15. maja. m. Dne 18. t. m., na dan prenosa posmrtnih ostankov pokojnega maršala Pilsudskega iz Varšave v Krakov, se bo ob 11 v tukajšnji cerkvi Kristusa Kralja pel slovesni rekvijem za pokoj njegove duše. Rekvijem bo opravil tukajšnji papeški nuncij Pellegrinetti, prisostvovali pa mu bodo tudi zastopniki naših vojaških in civilnih oblasti, diplomatski zbor ter prijatelji poljskega naroda.

Kulturni boj v Nemčiji

Pariz, 15. maja. AA. Iz Koblenza poročajo, da so tamkaj obsodili na pet let zapora nekega katoliškega duhovnika, ker se je v neki svoji pridigi šolski omladini žaljivo izrazil o voditelju nacionalno socialistične mladine Baldurju v. Schirachu in o načelniku zunanje-političnega oddelka nacionalno socialistične stranke Alfredu Rosenbergu.

Hitlerjev govor 20. maja

Berlin, 15. maja. b. Priprave za sestanek Reichstaga se pospešujejo. Narodni poslanci so že dobili pozive. Večina od njih je že v Berlinu. Iz zaupnega vira smo zvedeli, da bo Hitler govoril o splošnih zunanjih problemih v zvezi s poslednjim sklepom nemške vlade o povečanju oboroževitve in uvedbe splošne vojaške službe. General Blomberg bo govoril o povečanju oboroževitve in uvedbi splošne vojaške službe s posebnega stališča vodstva nemške vojske. Njegov govor se v diplomatskih krogih pričakuje z zanimanjem, ker bo vrgel nekaj več svetlobe v to temo. Pričakuje se, da bo prišlo do presenečenj za tuje generalne štabe.

Uradno se poroča, da se bo Reichstag sestal 20. maja ob 20. uri. Na dnevnem redu je edina točka, to je deklaracija vlade. Nemška vlada je obvestila Foreign Office, da bo seja Reichstaga 20. maja, to je en dan poprej, preden se prične v poslanski zborници debata o angleškem oboroževanju.

Hess na Švedskem

Berlin, 15. maja. b. Ministra Hessa je v Stockholmu sprejel kralj. Hess je imel snoči predavanje o sedanjem stanju v Nemčiji. Govoril je tudi o cerkvenih vprašanjih, ki najbolj zanimajo protestantsko Svedsko. Zatrjeval je, da vsi politični nasprotniki sedanjega režima tvorijo cerkveno opozicijo. Ni res, da so protestantski verniki nezadovoljni z reorganizacijo cerkve. Pač pa so se vrinili v protestantske vrste brezbožni marksisti, ki napolnjujejo vrste nezadovoljnežev.

Boj s tolovaji

Včeraj, v torek zvečer okoli 11 je srečala orožniška patrulja iz Starega Loga pri Kočevju na cesti blizu Smuke večjo skupino nočnih popotnikov, nekako 15 mož. Na poziv, odkod in kam gredo, so se vsi poskrili in iz grmovja začeli streljati na orožnike, ki so se tudi začeli braniti na isti način. Vendar se tolovaji niso upali spustiti se v daljši boj, ker so orožniki šli poklicat vaščane, naj pridejo s puškami na pomoč, ter so zbežali. Na mestu, kjer se je vršila nočna praska, so našli drugi dan nahrbtnik s klobasami in drugim živežem, eno čepico, kakršno nosijo jetniki, eno flobertovko in par drugih predmetov.

Tolovaji so bržčas istovetni z nočnimi tatovi, ki so pred par dnevi vdrli pri knezu Auerspergu v Soteski. Zbežali so skoroda v obsežne gozdove Kočevskega Roga. Ojačene orožniške patrulje jih zasledujejo.

Nesreča v rudniku

Požarevac, 15. maja. m. **Včeraj zjutraj zarana se je pripetila v klenovaškem rudniku težka nesreča. Ponesrečil se je rudar Štefan Cvar, doma iz Snšja pri Kočevju. Pri razširitvi rova Sibirija se je odtrgala večja plast premoga ter poškodovala Cvara na nogah. Cvara so ostali rudarji takoj prenesli v bolnišnico. Kljub težkim poškodbam po zdravniškem mnenju ni njegovo življenje v nevarnosti.**

Novi zakonski predlogi

Belgrad, 15. maja. m. Kakor doznavamo iz notranjega ministrstva, se pripravljajo spremembe in dopolnitve zakona o kmetskih in mestnih občinah. Dobro informirani krogi tudi zagotavljajo, da je v izgledu revizija uradniškega zakona.

Zagrebška vremenska napoved. Pretežno jasno, toplejše.

Politika v Lurdu?

Zadnje dni so v nekaterih narodno-socialističnih listih v Nemčiji izšli članki z gornjim naslovom. Prisrčni sprejem papeževega legata kardinala Pacellija od strani oficielnih francoskih političnih krogov je izzval v Nemčiji najraznovrstnejše politične komentarje. V resnici je trdi težko, da ne bi kdo opazil zgovornega kontrasta, ki se zadnje čase kaže v odnosih med Parizom in Vatikanom ter Berlinom in Vatikanom.

Kardinal Pacelli in visoki cerkveni dostojanstveniki niso našli primernih besed, da bi izrazili globok vtis, ki so ga dobili od vsega, kar so videli in slišali na francoskih tleh: Veliko in spoštljivo pozornost, ki so jo jim izkazali zastopniki francoske vlade in druge krajevne oblasti; izrazi tople vdanosti naprav sv. Stolici, ki jo je kazalo domače prebivalstvo; mogočna manifestacija katoličanov vsega sveta, med katerimi pa so vseeno prevladovali Francozi, za svetovni mir; vihar navdušenja, ki je sledil papeževim besedam po radiu in velikemu mirovnemu govoru kardinala. Razumljivo, da so dogodki v Lurdu izzvali tako v oficielnih vatikanskih krogih, kakor tudi po vsem svetu med katoličani najugodnejše komentarje.

Toda prav v istem času pa prihajajo iz Nemčije čisto drugačne vesti. Od predstavnikov države se stavljajo katoliški cerkvi vedno hujše zapreke. Skoraj ni dneva, ki ne bi s svojimi dogodki potrjeval zle slutnje, da je nemški katolicizem sredi kulturnega boja. Ni dolgo, kar je bil po vsej Nemčiji znani msgr. Lefters obsojen na 18 mesecev ječe pod okoliščinami, ki še najbolj spominjajo na metode zloglasne čeke v sovj. Rusiji. Z ogorčenjem je svet bral tudi vesti, na kako nečuven in škandalozen način so nemški fašisti postopali z mladino, ki se je vrnila v Nemčijo iz Rima, kjer je bila sprejeta pri papežu, kjer pa je istočasno, kakor svojo pripadnost h katoliški cerkvi spričala tudi svojo ljubezen do nemške domovine. Istočasno se je izvedelo za aretacijo Ildefonza Herrweghena, benediktinskega opata iz Marije Laach, znanega liturgičnega pisatelja. Zaprli so ga radi tega, ker je baje dal pribežališče bivšemu županu Kölna dr. Adenauerju, ki so mu nacisti stregli po življenju.

Vsa ta preganjanja pa so le poedini členi v verigi sistematičnih sovražnosti tudi od strani uradnih zastopnikov države. Več kot vse drugo, pove uzakonjena ukinitev katoliškega tiska v državi. Nemški episkopat je odločno protestiral proti zakonski naredbi v imenu verske svobode, ki je z konkordatom od strani države Cerkvi priznana. Toda župnijski listi, ki so protest ponatisili, so bili od policije zaplenjeni.

Ali bo Nemčiji proticerkvena politika tretjega cesarstva v korist? Ali bi ne bilo bolje, da bi se njeni voditelji okoristili z zgledom Francije, ki je pred nekaj desetletji tudi mislila, da si lahko privošči vojno stanje s katoliško cerkvijo, kamor jo je gnala framasonerija, pa je po časovnem razdobju, ki smo mu vsi priče, izmodrena krenila na drugo pot, ki ne bo samo častnejša za Francijo, ampak tudi koristnejša za njene državne interese. Toda, da ne posegamo v zgodovino. Pred nekaj dnevi je v Rimu zborovala mednarodna organizacija tekstilnih industrijcev, kjer je 350 delegatov zastopalo 19 držav. Zborovalci so zaprosili tudi za avdijenco pri papežu, kjer je belgijski delegat Brasseur v imenu zveze prebral spomenico, v kateri izjavljajo, da hoče zveza svoje delo usmeriti po socialnih smernicah okrožnice Quadragesimo anno. Na koncu je govornik izjavil, da po njih mnenju vsi narodi, ki jim je mar njih bodočnost, morajo tudi praktično priznavati prednost duhovnosti in duhovnih vrednot nad materializmom, ker bo to edina pot, ki naj pomaga človeštvu do boljše bodočnosti. Ali bi takšni glasovi mednarodnega foruma ne mogli biti tudi glasen opomin nasprotnikom krščanstva, ki je najpomembnejši voditelj duhovnosti?

Tako »politiko« kakor s Francozi v Lurdu, je Vatikan tudi z Nemčijo vedno pripravljen voditi.

Osebne vesti

Belgrad, 15. maja. AA. V tobačni tovarni v Ljubljani so povišani za višja nadzornika v 5. skup. Franc Aleš in Janko Babnik; za višje monopolske nadzornike v 6. skup. Hugo Beltram, P. Vizjak, Pavle Lindner, Viktor Logar, Bernard Lojk in Anton Petrovčič.

Obisk francoskega brodovja

Danes pripluje v jugoslovansko bojno pristanišče v Kotoru na daljši obisk našemu brodovju del francoskega sredozemskega brodovja pod poveljstvom admirala Mougeta (slika na levi). Francoska eskadra ostane v Kotorju do 22. maja, nakar odpluje v Split, kjer bo ostalo do 28. maja. Tako v Kotoru kakor v Splitu pripravljajo francoskemu brodovju prisrčen sprejem. Admiral Mouget, preizkušen prijatelj Jugoslavije, bo pri tej priliki s svojim štabom in častniki ter odposlanci francoskega moštva obiskal tudi Belgrad in se poklonil pokojnemu kralju Aleksandru na Oplencu. Belgrad bo priredil gostom posebno svečan sprejem in jim razkazal tudi vse znamenitosti mesta in okolice. Tudi moštvu bodo razkazali lepote našega Primorja in bližnjega ozadja. Tako bodo po dosedanjem sporedu obiskali vsi nekdanjo Črnogoro, nadalje Sarajevo in če bo čas dopuščal, tudi Zagreb. Po vsej državi vlada veliko zanimanje za prihod junaške francoske mornarice, ki je sodelovala pri osvoboditvi Jugoslavije na tako junaški način, in mnogo je ljudi, ki bodo to priliko izkoristili, da obiščejo Jadran in si ogledajo bojne ladje, ki spadajo med najmodernejše vrste.

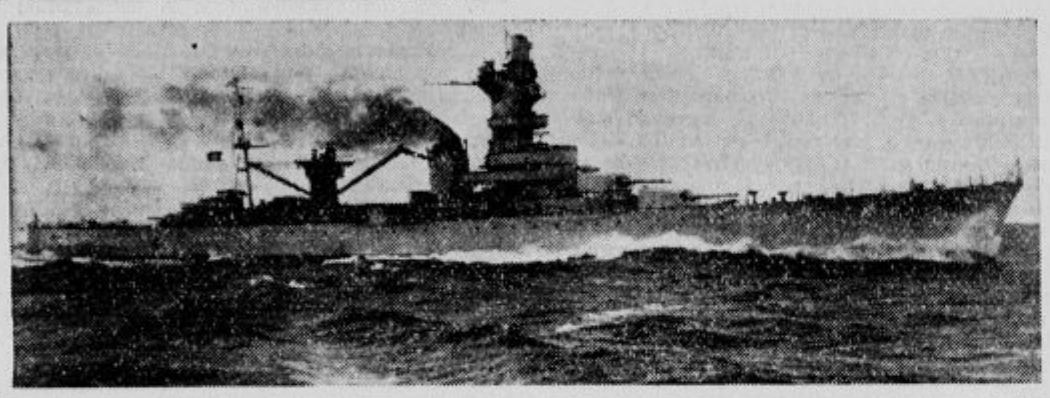

Obtožen uboja - oproščen

Ljubljana, 15. maja.

Mali senat je danes med drugimi zadevami obravnaval tudi nesrečen strel, ki ga je oddal čevljarski pomočnik Jože Močnik proti svojemu znancu Janezu Perku in ki je bil tako usoden, da je Perko bil zadet naravnost v srce. Zalosten dogodek se je 14. prila letos odigral na cesti pri Seničnem, občina Križe pri Tržiču. Omenjenega dne so fante sedeli v Zupanovi gostilni. Bili so veseli, a drugače mirni. Po policijski uri so odhajali narazen brez prepira.

Trije fanje, Jože Močnik, Janez Perko in Peter Gregorc, so skupaj odhajali. Na cesti pa je prišlo do incidenta med obema prvima tako, da je bil Perko ustreljen. Zaradi zločina uboja je bil obtožen Jože Močnik, ki se je danes zagovarjal.

Močnik je prostodušno pojasnjeval sodnikom cel dogodek. Priznal je, da je streljal. Do tega je prišlo, ker je Janez Perko na cesti začel njega odrivati in je celo z nožem skočil proti njemu. Segel je v žep po browning in ga naperil proti nasprotniku. Hotel ga je samo ostrašiti. Perko pa se je vanj zakadil in ga pahnil tako, da je vznak padel na tla. V tem trenotku se je sprožil revolver in strel je po naključju zadel Perka v srce. Padel je na tla. Pristopil je k njemu in ga vprašal: »Janez, kaj je s teboj?« Videč, da ne da odgovora, je stekel na orožniško postajo v Tržič in tam prijavil dogodek. Z avtotaksijem so se nato odpeljali nazaj. Perko je bil mrtev. Obtoženca so priče opisale kot mirnega in treznega mladeniča. Ker so tudi druge okolnosti govorile za to, da je bil Janez Perko, posestnikov sin, le po naključju ustreljen, je mali senat **Jožeta Močnika popolnoma oprostil od obtožbe.**

Si li zamorete predstavljati užitek in delovanje na zdravje, ako se kopljete v znameniti RADENSKI in jo pijete pri samem izviru, kolikor si želi srce?

Predsezona (maj, juni) Din 700.— deset dni, stanovanje, hrana (hotelska ali dijetetična), kopelji, vse takse in zdravniški pregled.

Srce, ledvice, živci, občа starostna slabost, notranje žleze, kamenci, skleroza, nervoza.

Direktno z železnico v Radence s prestopom v Ormožu in Ljutomeru, ali z brzim vlakom v Maribor in z autobusom v Radence. Autobus ima takoj zvezo na brzi vlak ob 4. uri popoldne in pripelje ob 6. uri v Radence, a ne vozi v nedeljo in praznik.

Idealno za odpočitek, krepitev duševnih in telesnih delavcev.

Ivan Knop - 80 letnik

Maribor, 15. maja.

Skoraj se nam zdi, da bi brez Ivana Knopa, ki slavi te dni 80 letnico svojega rojstva, nekatera mariborska društva ne imela pravega življenja. Saj je Knop še vedno neumoren delavec pri mariborskem Olepševalnem društvu, še vedno deluje živahno pri češko-jugoslovanski ligi in še mnogo drugih je društev, kjer bi ga le težko pogrešali. Saj se zanima za vsak pojav javnega življenja. Knop je bil rojen 16. maja 1855 v Držkovu v čeških Krkonoših. Po končani realki v Pragi je odšel v tujino, dokler ni končno prišel leta 1877 med Slovence, bil je nameščen pri davčnem uradu v Celju. Iz Celja je bil premeščen v Ptuj, kjer se je takoj oprijel z največjo vnemo narodnostnega dela. On je veliko pripomogel, da so leta 1883 zmagali Slovenci pri volitvah v okrajni ptujski zastop. Vsled svojega narodnega delovanja in mišljenja je bil premeščen v Ormož, pozneje pa v Gradec, kjer je ostal do prevrata in povsod pomagal slovenskim ljudem na Južnem Štajerskem. Po prevratu je prišel v Maribor, kjer je prevzel vodstvo davčnega urada, po petih letih dela pa je stopil v zasluženi pokoj. Lahko bi po prevratu ostal v Gradcu in so mu tam nudili lepe službe, moral pa bi zatajiti svojo narodnost. Tega ni hotel, bil je zato odpuščen iz službe, nakar je prišel v Maribor.

Zvestemu narodnemu delavcu, velikemu ljubitelju domače češke zemlje in sorodne slovenske domovine želimo še mnogo let, ki naj jih vse preživi v zdravju, sreči in zadovoljstvu!

Avtomobil zgorel

Jezersko, 15. maja.

Danes dopoldne ob pol 9 je začel pri km 34, na cesti, ki vodi na Jezerski vrh, goreti osebni avtomobil št. 1238, znamke Ford, last g. Nadižarja, trgovskega potnika iz Kranja. Požar je povzročil najbrž kratek stik, radi katerega je najprej nastala eksplozija, nato pa se je vnel ves avtomobil, ki je dobesedno zgorel. Od vsega je ostala rabna samo ena pnevmatika, dočim je ves ostali del zogljenel. Na lice mesta je prišla orožniška patrulja z Jezerskega pod vodstvom komandirja Vrbljanca, ki je zaslišal šoferja g. Nadižarja in njegovega sopotnika g. Markiča iz Kranja. Obenem z avtomobilom je g. Nadižarju zgorela tudi suknja, v kateri je imel po njegovi izjavi denarnico z nekaj gotovine. G. Nadižar je dobil opekline na glavi in levi roki, ki pa niso težkega značaja. Avtomobil je bil zavarovan pri zavarovalnici »Feniks«. Škoda znaša okoli 20.000 Din.

Sv. Janez Nepomuk v Rogaški Slatini

Sveti Janez Nepomuk, zaščitnik zdravilnih vrelcev, vsako leto poživi Rogaško Slatino. V parku se začuje zdraviliška godba, pomladno sonce razcvete in razzeleni gredice in druge nasade, zdravilni studenci zašume v polnih napojih, zakaj prve skupine gostov prično s predpisanim pitjem in zdravljenjem. Prijetna in skoraj ponosna je zavest prebivalcev, ko vidijo, kako cenijo tujci slatinsko mineralno vodo. Letos se je ob tem času nabralo na Slatini že okrog 100 gostov. Lep je večerni pogled na domove, ko že tu in tam v oknih žare svetle luči in pričajo, da se je začelo gostovanje. Po teh prvih začetkih sodeč, bo letošnja sezona, kljub krizi, ki straši še vsepovsod po deželah in državah, vendar ugodna in zadovljiva. Da bi le vremenski in drugi sezonski preroki vedno le vse lepo napovedovali in seveda, da bi se njih napovedi tudi spolnile. To stoji: Rogaška Slatina je pripravljena, da sprejme goste v kar največjem številu in s kar najboljšim gostoljubjem.

Čevljarski stan v krizi

Celje, 14. maja.

Te dni je zborovalo v hotelu Pošta celjsko združenje čevljarjev. V tem združenju je organiziranih 114 mojstrov iz Celja in bližnje celjske okolice. Ti mojstri zaposlujejo 40 vajencev in 45 pomočnikov. Da čevljarski stan zaradi vedno večjega razširjenja Bat'ine in druge čevljarske industrije vedno bolj in bolj propada, je razvidno tudi iz sledečih številk: V zadnjem letu je padlo število čevljarskih mojstrov, ki so organizirani pri celjskem združenju, za 12, vajencev pa za 25 in pomočnikov za 15. Ostre besede so padale tudi na račun šušmarstva. Sprejeta je bila resolucija, zadevajoča obrtno nadaljevalno šolstvo. Poveljarjalo se je, naj na tej šoli tudi v bodoče kakor doslej poučujejo ljudsko-šolski učitelji. Sklenjeno je bilo, da se pobira za združenje doklada v znesku 30 Din za mojstre in 10 Din za vajence in pomočnike. Nadalje se je povdarjalo, da postajajo davki vedno občutnejši in so tekom nekaj let narasli za okroglo 100%. Predsednik je povdarjal, naj vsi člani, ki so obvezani podajati napoved, to store stvarno in da podprejo napoved s potrebnimi podatki. Občnega zbora se je udeležilo od 114 mojstrov 70 in je poteklo zborovanje popolnoma v miru in stvarno. Združenju predseduje g. Jager.

Do 20% več svetlobe

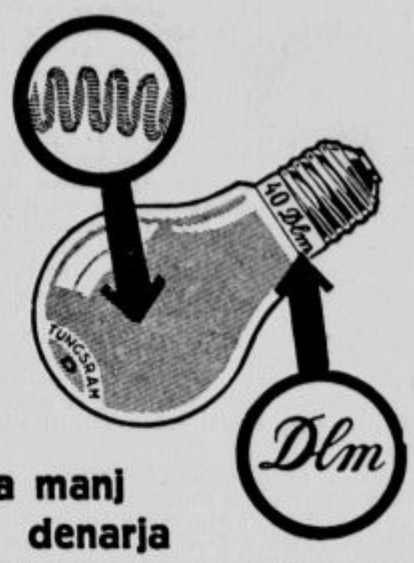

za manj denarja

TUNGSRAM D

nitka v dvojni vijačnici

svetlobna množina v dekalumenih

Društvo absolventov drž. trg. šole v Celju

je te dni polagalo obračun o svojem delovanju v zadnji poslovni dobi. Društvo se zelo lepo razvija in širi, kar je najbolj razvidno iz dejstva, da se je število članstva pomnožilo za 40%. Promet blagajne znaša v tej poslovni dobi nad 40.000 Din. V društvu so razne sekcije, ki zelo pridno delajo. Najvažnejša je pač kulturna sekcija, ki je priredila za svoje člane razne jezikovne in druge tečaje. Socijalna sekcija iz raznih okoliščin ni dosegla posebnih uspehov. Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika g. Vučer Leopold, za podpredsednika g. Presinger Mirko, za tajnika g. Suszinsky Maks, za blagajnika pa g. Weixler Oton. Nadalje so bili izvoljeni v odbor še sledeči gospodje: More, Strupi, Mutec, Žolgar, Cijan, Veble, Weixler Leopold, Pleteršek Ferdinand, Deniša Karl ter gdč. Modičeva in Radejeva. Popoldne so napravili člani izlet v Laško.

Mesto dežja je Zofija prinesla slano

Ljubljana, 15. maja.

Kmečki vremenski reki označujejo dan sv. Zofije, 15. maj za vremensko kritičen dan, zlasti za izredno deževen dan. Običajno so dnevi sredi maja prav deževni, letos je velika izjema. Prvič ni bilo še letos nobenih katastrofalnih pomladanskih povodnji. Letošnja pomlad je v pogledu dežja prav ubožna, večjidel suha, a precej hladna, kar ovira bohotnejšo rast rastlinja, že vsajenih poljskih pridelkov in zelenjave. Vse kaže in mnogi tudi računajo, da bo prinesel prihodnji mesec hujše nalive in vremenske nevihte, kajti sploh je junij zaznamovan kot mesec, ki prinese v naših krajih, zlasti v tako zvanem ljubljanskem padavinskem pasu sekundarni letni maksimum padavin, ki znaša povprečno — 146 mm.

Letošnji maj je suh, hladen in reven na dežju. Dočim je lani padlo maja 154.9 mm dežja, je letos padlo šele 15.9 mm, največ v ponedeljek na Servacijev dan, namreč 12.5 mm. Ledeni možje so bili drugače hladni, toda jutranja temperatura ni nikdar padla pod ničlo, kar se je primerilo lani. Mokra Zofija je lani prinesla do 30.2 mm dežja, dočim je letos ostala suha, hladna in vetrovna. Davi je znašala najnižja temperatura 2—4° C nad ničlo. Po mnogih krajih je padla slana, ki pa ni napravila po ljubljanski okolici večje škode, ker je pozneje nastopivša megla preprečila, da ni moglo sonce z vso močjo pripekati na rastlinje in zelenje. Drugod pa pravijo, da je slana škodovala zgodnjemu krompirju in koruzi. Potniki iz dolenjskih krajev so pravili, da je na Dolenjskem davi padla prav močna slana in se je bati, da je napravila večjo škodo.

*

Sodba v procesu Hinterlechner : mestna občina

Sodišče je zavrnilo zahteve vet. nadsvetnika Hinterlechnerja

Maribor, 15. maja.

Okrožno sodišče v Mariboru odd. I. je pod predsedstvom sos. Franca Pečnika ter v prisotnosti sos. dr. Kovče Franca in Habermuta Avgusta kot sodnikov v pravdni zadevi Hugona Hinterlechnerja, mestnega veterinarskega nadsvetnika zoper mestno občino mariborsko radi Din 371.354.05 in Din 50.570.— razsodilo:

Tožbeni zahtevek: Mestna občina mariborska je dolžna plačati vet. nadsvetniku Hugonu Hinterlechnerju Din 371.354.05 s 5% obrestmi ter Din 50.570.— ter mu povrniti pravdne stroške — **se zavrne.**

Tožnik je dolžan povrniti toženi stranki poleg že s prvo tožbo z dne 16. XII. 1932 na Din 19.533 odmerjenih pravdnih stroškov še nadaljne stroške v iznosu Din 23.855.

Krivoprisežništvo

V belgrajski »Pravdi« je izšel te dni veleaktualen članek o »epidimiji krivoprisežništva«, izpod peresa g. Dušana Staniča, kjer pisec z žalostjo ugotavlja, da se je pri nas po vojni strahotno razširila epidemija krivega pričevanja. Pisec trdi, da se pred vojno ni prodajala vest za vsako malenkost, kakor je to danes slučaj. Moralna zavest posameznikov in tudi družbe je stala pred vojno na višini, ako jo primerjamo z današnjo. Po vojni so se razmere temeljito spremenile. Zavladal je nov način življenja in usidrali so se novi pojmi. Najrazličnejša zločinstva so po vojni narastla in je imelo za posledico, da so se morali znatno poostriti tudi kazenski zakoni v vseh državah, ki so bile prizadete v svetovni vojni. Vendar pa je ostala v pisanih zakonih še ogromna praznina, kajti same represivne mere niso bile v stanu zločinov preprečiti, kar velja zlasti pri zločinu krivega pričanja. Država lahko pobija s preventivnimi merami razne zločinske tolpe in jih preganja s pomočjo svoje oblasti in jih s tem omejuje v izvrševanju zločinov, dočim tega ne more pri zločinu krivega pričevanja. Kajti človek, ki se je odločil, da prodaja svojo vest, tega nikomur ne pove in tega ne kaže na zunaj, da bi ga mogla država motiti pri izvršitvi zločina. Krivoprisežniki se nahajajo med vsemi narodnimi sloji, a relativno jih je najti največ med socijalno boljše stoječimi sloji. Zato zakon ne more predvideti zločina, pač pa ga more kaznovati šele po storjenem delu. Krivo pričevanje je tedaj posebna vrsta zločina, katerega zakonodajalec z nobeno odredbo ne more predhodno pobijati, pač pa šele z represivnimi merami po storjenem in dokazanem delu omejevati. Po mišljenju pisca je v tem pogledu državi onemogočen sleherni zakonski vpliv na današnje zmaterijalizirano človeštvo, ki se je oddaljilo od moralnih temeljev družbe, na katerih je slonela skozi dolga stoletja. Devetnajsti vek je bil doba razuzdanega individualizma, v katerem se je svobodna osebnost dvignila na stopnjo božanstva. Nove pravne in državne doktrine priznavajo odslej edino le dogmo, da je samo družba nosilec vsega prava. Vsako **subjektivno pravo** se na podlagi te dogme zametava. Po teh novih doktrinah ne obstojajo družbene ustanove kot izraz subjektivnega prava posameznikov, ampak kot izraz socijalne funkcije, v katere službi samo more posameznik delovati in se duhovno razvijati.

Gornje pravilo pa je življenje postavilo na laž. Saj v tem, v kolikor se je pričakovalo, da bo taka tesna zajednica v stanu dvigniti moralo posameznikov. Socijalni progres, kakor se danes giblje, ne bo imel za posledico podviga morale. Današnji politični red in v njegovi zvezi stoječa gospodarska odvisnost v družbi ustvarjata posebne tipe državljanov, kateri izgubljajo sleherni stik s svojo vestjo in katerim se moralna osnova izpodmika. Težke ekonomske in socijalne stiske, ki tarejo današnjega človeka, rahljajo polagoma fundamente morale v posameznikih. Temu se ni treba posebno čuditi. Kadar je očitno, da bi bil vsak odpor, ki ga proži posameznik v borbi za svoje človeško dostojanstvo, brezuspešen, se ne more več upirati. Sila more kot povzročiteljica strahu vplivati na človeka, da hote popusti v odporu proti sili. Seveda se sila sama po sebi ne more dotakniti notranje svobode, ki jo ima volja v svojih neposrednih dejanjih. Toda ni prav nič čudnega, ako človek iz bojazni, da ne izgubi svojega bornega kruhka, popusti sili. Saj gre čestokrat za blagostanje tisočev in tisočev družin. Vendar pa človek v takih okolnostih, v katerih se stalno stavlja na kocko njegovo dostojanstvo, polagoma popolnoma otopi. Vest mu ničesar več ne očita in v celem svojem postopanju ne vidi ničesar drugega kot — osebne koristi. Njegova osebnost postaja le še raztrgana krpa, vsakemu na prodaj in za vsako ceno. Fiziognomija takega človeka je značilna. Tak človek nosi stalno masko na svojem obrazu, in človek nikdar ne ve, s kom ima opravka. Oskar Wilde pravi v svoji »Sliki Dorijana Greja«, kako pušča vsaka grda misel svojo nakazno črto na licu človeka. Vendar pa popolnoma pravilno trdi, da pri človeku, ki laže ali krivo prisega, ne moremo zaslediti adekvetnih izrazov na obrazu. Psihološko popolnoma razumljiv pojav: krivoprisežniku se nikdar ne treseta roka in glas, ko kliče Boga za pričo njegove lažnjive izpovedi, pač pa se trese glas in roka pravičnika pri prisegi, ker se boji, da ne bi obtežil z lažjo svoje vesti.

Današnji čas je posebno značilen z ozirom na strahotno posplošenje laži in neiskrenosti.

Vendar pa oni, ki so prisiljeni, da delajo proti svojemu dobremu prepričanju, vsled višje sile in radi večjega zla, ako bi se ne vdali, niso pred Bogom odgovorni v taki meri, kakor oni, ki jih silijo v to. Silijo v to s tem, da ogrožajo njihov življenjski obstanek, da prete s preganjanji njim in njihovim družinam.

Ali ni to eden največjih in najglobljih vzrokov, da se je izkrivljenje resnice tako razširilo? Ali ni največji zločin, spraviti človeka v popolno gospodarsko zavisnost in mu iztisniti iz njegove trpeče duše izpovedi, ki se protivijo njegovi vesti? Ali ni to začetek konca vsake morale, vsakega človeškega dostojanstva in začetek konca vsake družbe?

G. Stanič vidi sicer rešitev te stiske v neki megleni morali, izogiba pa se skrbno naziva krčanske etike. Za nas katoličane pa je jasno, kje tiče pravi vzroki epidemije krivega pričevanja! Zato so nam pa tudi težke posledice tega zla popolnoma razumljive. n—g.

Rž kosijo

Zadnja slana v nočeh 2., 3. in 4. maja je prizadejala povsod veliko škodo, tako v sadonosnikih, kakor tudi v vinogradih, pa tudi na žitnih poljih, kjer je bilo žito že v klasju. Zlasti v Apaški kotlini je škoda na žitnih poljih velika. Rž je že takrat, ko je padla slana, bila večinoma v klasju in vse to mlado klasje je pomrznilo, tako da je uničeno v Apaški kotlini skoraj 75 odst. rži. Stari ljudje pravijo: Toča uniči četrtino, suša polovico, slana pa tri četrtine pridelka. Ržena polja izgledajo, kakor bi bila pobeljena od snega, vse klasje je pomrznilo in prebivalstvo ne bo imelo niti za kruh, prodati ne bo mogoče žita niti najmanj. Žalosten je pogled po Apaški kotlini, ko kmetje kosijo sedaj spomladi rž za krmo živini. Pokošene njive bodo na novo preorali in posejali s koruzo. Tako prihaja nad kmeta nesreča za nesrečo in vsaka bolj mu jemlje upanje na boljše bodoče dni.

CIMEAN

Občudovali bodo Vašo polt,

če bo negovana s hormonsko kožno kremo.

Ljubljanske vesti:

Letalska sezona otvorjena

Ljubljana, 15. maja.

Pilot Striževski

Letos se je zaradi neugodnih vremenskih razmer letalska sezona pričela 15 dni pozneje kakor prejšnja leta. Danes je proti Sušaku letelo prvo potniško letalo. Ob 6.45 so bili na letališču že prvi potniki, ki so tako neoficielno otvorili letalski promet. Bila sta to dva ljubljanska trgovca in en trgovski potnik, ki so imeli opravka na Sušaku ter jim je letalo kot najhitrejše prometno sredprišlo kar prav. Za začetek so trije potniki tudi dobri, ker za pozneje vemo, da bo letalo skoraj redno polnoštevilno zasedeno.

Ta teden opravlja službo letalo tipa »Špartan«, ki je bilo pred lanskim kupljeno v Londonu. V jeseni so ga naši piloti odpeljali v londonsko tovarno, kjer so letalo v tovarni temeljito pregledali in ga modernizirali, tako, da je sedaj kakor novo in je brezhibno. Ima prostora samo za pet potnikov, poleg pilota pa je na letalu urejena še radijska oddajna postaja, ki jo uporablja poseben radijski telegrafist. Poleg dosedanjega letala pa bo opravljalo službo še novo letalo, ki je bilo letos kupljeno v Londonu in je istega tipa kakor dosedanje. Novo letalo, ki bo na progi Ljubljana—Sušak prvič letelo prihodnji teden, je veljalo 1,400.000 Din. Poleg petih potnikov more letalo sprejeti še 80 kg prtljage in 40 kg poštnega blaga.

Danes je prvi letel naš stari znanec, pilot Striževski, ki bo vodil naše potniško letalo do sobote, prihodnji teden ga izmenja pilot Jarošenko, nato pa prevzame tretji teden letalo ing. Stanislavski. Ti trije piloti se namreč medsebojno izmenjujejo na domačih in mednarodnih letalskih progah.

Letos je za Ljubljano na razpolago samo tura Ljubljana—Sušak—Zagreb in sicer dvakrat dnevno. Letalo se je ob 11 vrnilo v Ljubljano ter je z njim priletel en potnik, neki trgovec s Sušaka. Ob 13.10 je letalo ponovno odletelo na Sušak ter je vzelo s seboj dva potnika, nekega vojaka in nekega državnega uradnika. Drugič se vrne letalo s Sušaka, oziroma iz Zagreba zvečer ob 6.45.

Začetek letošnje letalske sezone je torej ugoden in upajmo, da se bo vse poletje ugodno razvijal, tako, da bo moralo biti podjetje »Aeroput« Ljubljani bolj naklonjeno, kakor pa je bilo dosedaj in da bo poskrbelo za čimveč boljših letalskih zvez Slovenije z drugimi pokrajinami države in z inozemstvom.

Obleko ali površnik po svoji želji dobite pri priznano solidni tvrdki J. Maček, Aleksandrova c. 12.

⊙ **Vstopnice za evharistično akademijo**, ki jo priredi dijaštvo vseh ljubljanskih srednjih in meščanskih šol v nedeljo, 19. maja ob 8 zvečer v Unionu, se dobe v predprodaji v trgovinah Stillgoj, Sv. Petra cesta, in Ničman, Kopitarjeva ulica, v salezijanskem zavodu na Rakovniku in v župnišču v Šiški. Cene sedežem 20, 15, 10 in 8 Din, stojišča po 4 Din. Zanimanje za akademijo med občinstvom je ves čas priprave živahno. Zato s priskrbo vstopnice pohitite, da ne zamudite!

⊙ **Borci koroške legije** se naprošajo, da pridejo drevi ob 8 na sestanek v restavracijo Slamič radi osnovanja pododbora. Podpolkovnik v p. Dragotin Milivojević.

⊙ **Za božjepotni izlet v Crngrob** in na goro Sv. Jošta, ki ga priredita v nedeljo 19. t. m. dve organizaciji stolne župnije: Krščanska moška kongregacija in podružnica krščanske šole, vlada v naših krogih veliko zanimanje in je pričakovati lepe udeležbe. Odhod z gorenjskim vlakom ob 7.18 do postaje Škofja Loka. Za kosilo na gori Sv. Jošta se treba priglasiti najkasneje do petka opoldne pri enem izmed društvenih odbornikov.

⊙ **Odlikovanje bivšega predsednika Ljubljanske borze g. Iv. Jelačina.** V zastopstvu borzne uprave sta borzni predsednik g. dr. Ivan Slokar in borzni tajnik g. Jože Kovač 14. t. m. izročila bivšemu dolgoletnemu predsedniku Ljubljanske borze za blago in vrednote g. Ivanu Jelačinu krasno diplomo v priznanje njegovih zaslug za razvoj naše borzne ustanove, zlasti za pridobitev devizne in valutne koncesije. Portret-diploma umetniško dovršeno delo našega renomiranega slikarskega mojstra g. Božidarja Jakca, je razstavljena v izložbenem oknu tvrdke M. Ličar v Šelenburgovi ulici.

⊙ **Ruski film »Čeljuskinci«** bo od jutri naprej v kinu Kodeljevo.

⊙ **Slavospev slovenski zemlji** se morejo po pravici imenovati slike, ki jih je razstavil Srečko Magolič v Jakopičevem paviljonu. Po pravici se je ta najstarejši naš umetnik, ki pa je še ves mladosten, tako priljubil našemu občinstvu, da vsaka njegova razstava vzbudi največje zanimanje. Kakor pojmuje in podaja našo naravo on, tako živi v duši vsakega našega, tudi najpreprostejšega človeka. Lepota njegovih slik je pristen izraz nepokvarjenega naturnega gledanja slovenskega človeka in zato ni čudno, da Magoličevo umetnost vsak razume. Njegove slike niso uganka, ampak iz njih z vso silo narave same govorita naša zemlja in naše nebo. Razstava bo odprta le še do 19. t. m. in nihče naj ne zamudi, da si ne bi ogledal mojstrskih del našega Magoliča!

⊙ **Velik dovoz drv.** Včeraj je bil v Ljubljani živinski sejem, zato je bilo mesto polno kmetskih ljudi in tudi živilski trg je bil prav živahen. Posebno velik je bil dovoz drv. Cene drvam v nasprotju s tendenco na svetovnem trgu v Sloveniji še vedno padajo, tako, da kmet ne dobi za kubični meter drv več kakor 60 in največ 65 Din, torej dobi plačano le vožnjo in morda lastno delo, drva sama pa daje zastonj. Večja lesna podjetja na deželi sploh dobavljajo le malo drv, ker cena komaj krije režijo. Številni kmetje, ki so včeraj pripeljali drva v mesto, so jih morali ponujati še po ulicah posameznim strankam, ako niso hoteli oditi s polnim vozom domov. Kmetje upajo, da se bo cena drvam pričela počasi dvigati navzgor, ker se drva po vsem svetu draže in se bo njihova cena morala popraviti tudi v Ljubljani.

⊙ **Rekrut padel z vlaka.** S popoldanskim vlakom se je peljala proti Zidanemu mostu včeraj ob pol dveh večja skupina rekrutov, ki so se nekoliko vinjeni šalili med seboj. V tej šali je eden izmed rekrutov pahnil 23 letnega rekruta Albina Cepudra, po poklicu čevljarskega pomočnika, doma iz Št. Ruperta na Dolenjskem, s tako silo, da je Cepuder v bližini viadukta na Šmartinski cesti padel z vlaka ter obležal s hudimi poškodbami na glavi. Reševalni avto ga je prepeljal v bolnišnico. Pri tem dogodku je le malo manjkalo, da ni Cepuder padel pod vlak.

⊙ **Avto podrl otroka.** Na Stožicah je včeraj neki dosedaj neznan avtomobilist s svojim vozilom podrl triletnega Antona Turšiča, sina železniškega uradnika s Stožic 120. Otrok je pri padcu dobil resne notranje poškodbe ter je moral v bolnišnico.

Ljubljansko maslo

15. maj je bil v Ljubljani krasen, solnčen dan, čeprav je ta dan med ljudmi razvpit glede vremena kot kritičen dan prve vrste.

Lepo vreme pa je napravilo na živilskem trgu precejšnjo zmešnjavo, zlasti med prodajalci masla. Ljudje so namreč uganili, da bo po lepem 15. maju nastopilo stalno lepo vreme.. Lepo vreme pa bo Ljubljančane in Ljubljančanke spravilo na noge, da jih sploh nikdar ne bo doma; tako bodo hodili in še pasli na toplem solncu. Hoja pa dela vročino, v vročini se pa človek poti, da vse ceri od njega. V vročini pa se topi tudi maslo, pa ne samo tisto v loncih shranjeno maslo, ampak tudi tisto, kar ga imajo Ljubljančani in Ljubljančanke na svojih glavah; tega stopljenega naglavnega masla pa bo toliko, da se kravjega masla sploh ne bo več izplačalo prodajati.

Stopljeno ljubljansko naglavno maslo bo prepajalo tudi ljubljansko perilo in ljubljanske obleke in kakor je nekdo na ljubljanskem trgu pripovedoval, so si v Bizoviku perice že omislile posebne stroje, ki bodo lovili maslo iz namočenih oblek v posebno posodo. Če bo to maslo le količkaj porabno, ga bodo prodajale Bizovičanke nazaj v Ljubljano po silno nizki ceni. Če pa ne bo dobro, ga bodo pa porabile za »biks«.

Strah pred ljubljanskim maslom, kakor so ga imele na ljubljanskem trgu prodajalke masla zaradi konkurence, pa po našem mnenju ni upravičen — ljubljanskega masla gotovo ne bo dovolilo prodajati mestno tržno nadzorstvo, ker bo preveč smrdelo — smrdelo do neba!

Halo!
Dancing
„Nebotičnik“
Od 16. maja dnevno artistični program
Vstopnina prosta, cene običajne
Uprava

V mariborski okolici:

30 milijonov škode zaradi mraza

Maribor, 15. maja.

V mariborskih okrajih, levi in desni breg, se je končala te dni cenitev škode radi mraza. Številke, ki so se ugotovile ter o njih strokovnjaki trdijo, da niso nič pretirane, naravnost presenečajo: škoda znaša ogromno vsoto 30 milijonov dinarjev.

Okraj Maribor desni breg ni bil tako prizadet, kakor okraj levi breg. V prvem okraju se ceni koda na okroglo 9 milijonov Din, povzročili pa so jo mrazovi večinoma na ozimini in v sadonosnikih v nizkih legah. Vinogradi se v tem okraju nahajajo po večini v visokih legah ter jim je mraz prizanesel. Mnogo usodnejšo škodo je povzročila slana, ki je padla 1., 2. in 3. maja v okraju Maribor levi breg. Tu se ceni škoda na 21 milijonov dinarjev. Pridelek orehov, ki se ceni normalno na 810.000 Din je pozebel v 100%. V vinogradih znaša pozeba v nizkih legah 80 do 90%, v visokih 0—10—25%, na splošno 45%. Če se računa v tem okraju normalni pridelek vina 30 hl na ha, znaša škoda v vinogradih 10 milijonov. Sadje: zgodnje 100% uničeno, pozno jesensko in zimsko nekaj manj. Računa se povprečen izpadek 40% in se je letos predvidevala dosti boljša letina, kot lani, bi bilo škode 9 milijonov. Na črešnjah znaša pozeba 80% in škoda 200.000, pri slivah in hruškah 60%, marelicah 70% in škoda pri vseh teh treh sadnih vrstah 500.000 Din. Od poljskih pridelkov je trpela največ rž, ki je pa v okraju veliko ne sejejo. Okrog Št. Lenarta so morali rž pokositi za živinsko krmo. Uničena je tudi gorčica; močno so trpeli tudi travniki in detelje. Vrednost vsega pridelka v srezu se računa na 100 milijonov Din, vrednost čistega doprinosa pa okrog 35 milijonov (zemljarina, ki znaša 12. del čistega doprinosa, znaša za ves okraj 2.800.000 Din), tako da je mraz uničil ves čisti donos kmetijstva v okraju.

To škodo pa je povzročil samo mraz začetkom maja. Danes pa so nam javili kmetje iz Pesniške doline, da je bila zjutraj v vsej dolini po nižavah zopet slana, ki je uničila še to, kar je od prvih mrazov ostalo. Najhuje so prizadete zopet občine Biš, Sv. Bolfenk, Sv. Rupert, Sv. Lenart in Sv. Benedikt pri Sv. Kungoti pa Langental. V nižaval je mraz uničil fižol, krompir in travo, vinogradi pa so znova pozebli do sredine hribov. Gotovo gre tudi ta škoda v milijone.

☐ **Francoska čajanka.** Preteklo soboto se je vršila v tukajšnjem Francoskem krožku v Vesni zelo dobro uspela in svečana prireditev, ki sta jo počastila s svojim obiskom tudi francoski konzul g. G. Remérand in lektor francoskega jezika na ljubljanski univerzi g. Lacroix. Po pozdravu društvenega tajnika g. prof. Gasparina je francoski konzul v daljšem govoru poudarjal pomen in važnost francoskih krožkov za jugoslovansko-francosko zbližanje, nakar je izročil gospema D'Akarojevi in Vrečkovi v priznanje za zasluge, ki sta si jih stekli za razvoj francoskega krožka v Mariboru, insignicije reda »Palmes académiques«. Lepo setavljen spored je pod vodstvom sedmošolca Neraliča otvoril dijaški pevski zbor, ki je zapel dve ljubki francoski in eno slovensko narodno pesem. Nato sta z občutkom deklamirala hčerka ge. D'Akorojeve in sin ge. Vrečkove, oba šestošolca, dve francoski pesmi, petošolec Lj. Košir pa je s svojimi violinskimi točkami dokazal, da je vreden učenec ge Brandlove. Osmošolec V. Jenko je ob spremljevanju gdč. Vomerjeve zapel najprej Dalcrozejevo »Marinette«, nato pa arijo iz Fausta »Faites-lui mes adieux«, za kar ga je številno občinstvo nagradilo s toplim ploskanjem. Ob koncu pa so učenci dr. J. Kotnika prav učinkovito in v lepi francoščini igrali nekaj prizorov iz I. in IV. dejanja Labichejeve veseloigre »Le Voyage de M. Perrichon« (potovanje gospoda Perrichona). Vse točke sporeda so topot izvajali dijaki in dijakinje mariborske realne gimnazije. Posrečeno prireditev je zaključila, ob prav veselem razpoloženju, čajanka in prosta zabava.

☐ **Popis prebivalstva.** Mestna občina razglaša: V svrho poprave raznih seznamov prebivalstva, ki jih mora občina voditi, bo popisala v času od 20. do 30. maja vse mariborske prebivalce. Popisani bodo vsi civilni prebivalci in častniki ter podčastniki redne vojske, ki bodo v četrtek, dne 23. maja o polnoči stalno bivali v Mariboru. Pri popisu se bodo popisovale družine. Posebni organi mestne občine bodo od ponedeljka 20. t. m. naprej razdeljevali po hišah in stanovanjih posebne popisnice, ki jih morajo izpolniti družinski glavar v državnem jeziku in čitljivo po posebnih navodilih, ki bodo natiskana na popisnicah. Od 23. maja naprej bodo popisovalci izpolnjene pole zbirali in kontrolirali vpisane odgovore, oziroma sami vpisovali manjkajoče podatke.

☐ **Ljubljanska drama gostuje.** V četrtek 23. maja vprizore znano slovensko komedijo »Matiček se ženi« v režiji dr. Branka Gavelle, v petek 24. maja Zweigovo dramo »Siromakovo jagnje« v režiji Bratka Krefta. Za ti dve predstavi razpisuje gledališka uprava predprodajo vstopnic. Ta predprodaja se zaključi 20. maja in se tedaj odloči, ali pride do teh zanimivih gostovanj, ali ne. Zato se naj mesta rezervirajo takoj. To je prvo oficielno gostovanje ljubljanske drame v Mariboru in naj bo začetek stalnih izmeničnih gostovanj, kar bo vsekakor dvignilo tako v Mariboru, kakor tudi v Ljubljani, zanimanje za gledališče in popestrilo repertoar. — Zato rezervirajte vstopnice še ta teden. Bloki ne veljajo.

☐ **Predavanje o sadjarstvu** se bo vršilo v nedeljo popoldne ob 4 v krčevinski šoli. Predava banovinski referent A. Flego. Istočasno se bo vršil popis škode na sadnem drevju in v vinogradih in naj prinese vsak udeleženec podatke o površini vinograda, oziroma sadonosnika v svrho skupne vloge za odpis davkov.

☐ **Avtobusi na Mariborski otok** vozijo do nadaljnega z Glavnega trga in ne s Trga Svobode.

☐ **Žrtev Drave.** V Šarmanovem lesnem skladišču v Vurmatu, občina Selnica ob Dravi je potegnil delavec Boris Robič vtopljenko, ki jo je nosila Drava mimo skladišča. Žrtev Drave je 18—20 letno kmečko dekle srednje postave in močno razvito, okrogleda obraza in kmečko oblečeno. V vodi je bilo truplo 2 do 3 tedne. Pokopali so jo pri Sv. Ožboltu.

☐ **Žrtev saharina.** Te dni smo poročali o smrtni žrtvi tihotapstva v Koprivni. Sedaj se je ugotovilo, da je ustreljeni tihotapec doma iz Remšnika ter se piše Karol Pop. Bil je znan na meji kot eden najdrznejših prenašalcev saharina. Imel je s seboj 8 kg saharina v nahrbtniku in pištolo. Ustrelili so ga kakih 1200 m vstran od meje na našem ozemlju, dočim se je njegovemu tovarišu, nekemu Andreju Sadovniku, posrečilo pobegniti nazaj v Avstrijo.

☐ **Smrten strel.** Pred malim senatom, ki so ga tvorili vss. Lenart, dr. Kotnik in Kolšek, se je zagovarjal včeraj 31 letni šofer Martin Straka iz Maribora, ki je dne 17. februarja letošnjega leta sprožil v Zimici smrtonosen strel v Konrada Polanca. Straka se je nahajal v Zimici na obisku ter je s prijatelji prišel na gasilsko veselico. Ker so nekateri fantje napadli njegovega svaka, je Straka potegnil iz žepa samokres ter zaklical: »pazite, bom streljal«. V tem hipu pa je že počilo in Konrad Polanec, ki je prihitel k razburjenim fantom, da bi jih pomiril, je padel smrtno zadet in po nekaj trenutkih izdihnil. Straka se zagovarja, da je hotel fante samo ostrašiti in da se je samokres slučajno sprožil, ker ga je nekdo od zadaj sunil v roko. Sodišče je obsodilo Straka na 4 leta robije.

Ptuj

Zadnja pot Emice Smodičeve. V ponedeljek 13. maja so ob veliki udeležbi občinstva spremili k večnemu počitku komaj 25 letno Emico Smodičevo. Pogreba se je udeležil med drugim tudi profesorski zbor ptujske gimnazije, čije gojenka je bila pokojnica do mature. Po maturi je bila slušateljica na filozofski fakulteti v Ljubljani. Radi bolezni pa je morala študije prekiniti. Bolehala je več let. Pri odprtem grobu se je v srce segajočih besedah poslovil od blage pokojnice g. kaplan Močilnik, ki je vodil pogreb in opravil tudi cerkvene obrede. Naj v miru počiva! Žalujoči družini Smodičevi izrekamo naše globoko sožalje!

Smrt kosi. V Sarajevu je umrl 22 letni Hubert Tognio, sin trgovca s teklom v Ptuju. Pokojni je služil kazenski rok kot dijak v Sarajevu, kjer je umrl nagle smrti. Truplo so prepeljali v Ptuj in ga pokopali na domačem pokopališču.

Kulturni obzornik

Koncert „Maribora

Slovensko pevsko društvo »Maribor« v Mariboru je te dni praznovalo desetletnico svojega obstoja in glasbeno-kulturnega delovanja. Ob tej priliki je poleg razvitja društvene zastave priredilo društvo tudi slavnostni koncert.

Sodelovali so koncertni solisti gospa Pavla Lovšetova, gospa Franja Bernot-Golobova in g. Marjan Rus, orkester mariborske Glasbene Matice in vojaške godbe ter zbor pevskega društva »Maribora«. — Koncert je vodil društveni dirigent g. Janez Ev. Gašparič. — Spored je obsegal Sattnerjevo kantato za zbor, soli in orkester »Oljki«, arijo za alt-solo iz 2. dela Händlovega oratorija »Mesija« in Dvořakov »Te Deum« za zbor, soli in orkester.

Sattnerjeva kantata »Oljki«, ki je manj prozorna in pevna kot na pr. njegova »Jeftejeva prisega«, je dosegla pri tem solidnem izvajanju dober uspeh in lep učinek. Iz vse celote se je dobro odrežal značaj našega priljubljenega skladatelja p. Hugolina. Odlomek iz »Mesije« pa je bil menda višek večera. Blagi glas gospe Bernot-Golobove, o čigar vrlinah je bilo na tem mestu že ponovno napisanega obilo priznanja, se je tako lepo prilegal stilu izvajanega dela, da je moral s svojimi glasbenimi in estetičnimi vrednotami neposredno prepričati in prevzeti slehernika. Mogočen in ob slikoviti orkestralni spremljavi zelo učinkovit je bil Dvořakov »Te Deum«.

Zbor, ki šteje nad 60 pevk in pevcev, ima v ženskih vrstah precej mladih grl, kar je bilo opažati v barvi in manjši polnosti glasov. Vendar so bili soprani zelo enotni in dovolj močni, alti sočni, pa mestoma manj enotni, tenorji glasovno zliti pa manj mehki, basi zanositi in zboru dober fundament. V celoti zasluži pohvalo jasna in razločna izreka, vzorna pozornost in disciplineranost zbora ter enovitost posameznih glasovnih skupin, ki zelo pripomore k zvonkosti in polnosti zbora. V intonaciji je zbor z uspehom rešil svojo nalogo, v predvajanju pa naj bi bilo več pažnje na linearno melodiozno plat, ker pride tako dinamika vse bolj do veljave. — Gospa Lovšetova je odpela svoje partije s priznanim mehkim, jasnim in zvonkim glasom; gospa Bernot-Golobova je žela s svojim krasnim, enovitim altom obilo zares zasluženega priznanja; g. Marjan Rus je ugajal v srednjih in višjih legah, njegov sicer mogočni bas pa se je v nižini izgubljal. V tercetu je bil alt v primeri z ostalima dvema mestoma prešibek. — Orkester je v »Oljki« pokazal manj preciznosti, enotnejši in popolnejši je bil v ostalih točkah.

Glasbeni večer, ki nam ga je priredil »Maribor«, je nudil vsem obilo pravega umetniškega užitka in je vseskozi dostojno proslavil desetletno kulturno delovanje in glasbeno umetniško prizadevanje našega pevskega društva, ki mu želimo na njegovi nadaljni poti vsega napredka in uspeha. Bb.

P. S. Kot je pri vseh glasbenih prireditvah brez izjeme v Mariboru zadnja leta že skoraj navada, je tudi tokrat »mlajši« del koncertnega občinstva spet pokazal svojo nekulturnost in revno sliko družabnega čuta dostojnosti. Stalna nemirnost med izvajanjem vedno jasneje dokazuje, da bo menda res morala kaka oblast posredovati in napraviti red zlasti na galeriji. Bb.

Aljaževa akademija

Ljubljanska Glasbena Matica je počastila te dni spomin zaslužnega slovenskega skladatelja Jakoba Aljaža, ki je s svojo iskreno, romantično občuteno pesmijo bogatil našo glasbeno umetnost — z akademijo, ki so jo izpolnjevale različne reprodukcije. Godalni orkester je izvedel dve skladbi: Škerjančev Preludij in fugo iz dveh tem Hajdrihove pesmi »Buči, morje adrijansko«. Delo izdaja invencioznega avtorja, ki obvlada izrazna sredstva, dasiravno mu polifonija ni tako blizu, kot harmonska barva. Šantlova Belokrajinska serenada v treh stavkih pa je izliv čutečega muzika, ki zna graditi iz snovi ljudske glasbene motivike. Orkester je obe skladbi podal pod dirigirko prof. Škerjanca ne sicer v popolno izdelani obliki, pač pa v stvarni interpretaciji (Ta reproduktivni ansambl v zadnjem času zelo pogosto nastopa. Mar ne bi bolj poredki, pa dovršeno izdelani nastopi neprimerno več koristili naši arkestralni reprodukciji?) — V spored je bil vpleten življenjepis Jakoba Aljaža, ki ga je govoril prof. Janko Mlakar. V oris življenja vpletena zdrava dovtipnost, ki je danes tako redka, je iskreno poživila splošno razpoloženje. — Spored je nadaljeval pevski zbor Glasbene Matice, ki je pod vodstvom ravnatelja Poliča zapel več Aljaževih pesmi, in sicer v mešani glasovni zasedbi: Vjetega ptiča tožba, Siroti, Oj zbogom, ti planinski svet, v moškem zboru pa: Na bregu, Divna noč, Oj Triglav. Pevci so poleg polne ubranosti pokazali tudi precizno reproduktivno izdelanost, to pa točno v smeri dirigentovega pojmovanja. Slednje pa vendar še vzbuja pomisleke. S stališča čiste muzikalne estetske zakonitosti se upira pevski interpretaciji razsekanost fraz in subjektivno samovoljno vnašanje maniriranih zunanjih efektov. Po vsebinski strani pa je iskreno, toplo in zanešeno možato čuvstvo preveč nadomestil patos in sintiment. — V spored se je uvrstil tudi Slovenski vokalni kvintet, ki je zapel Aljaževe Občutke in Dneva nam pripelji žar. Polna barva glasov je odlika te komorne skupnosti, ki zmore tudi z lepo ubranostjo nuditi dovolj užitka. V. U.

Pianistični koncert Koczalskega

O Raoulu Koczalskem, poljskem skladatelju in pianistu, čigar novo opero je v preteklih dneh vprizorilo ljubljansko gledališče in ki se je ob tej priliki mudil v Ljubljani, gre glas, da spada med prvovrstne Chopinove interprete in zato smo pozorno pričakovali njegovega samostojnega koncerta, ki se je v resnici vršil v ponedeljek v Filharmonični dvorani.

Pianist, ki v svojem izrednem muzikalnem spominu hrani vse Chopinove, pa tudi drugih komponistov klavirske skladbe, je sestavil spored svojega koncerta zaključeno s perspektive osebnega stila: Friderik Chopin, veliki Poljak in še večji glasbeni tvorec — predstavnik romantičnega umetniškega nazora, nam je bil tu predstavljen s strani svojega klavirskega ustvarjanja daljših oblik (sonata — b-mol v štirih stavkih), pa tudi krajših enostavkovnih skladb, ki so prav za romantiko značilne (Fantasie - Impromptu, Valček, tri Etude, Scherzo, Nacturno, Polonaise). Tako nam je bilo dano po eni strani vživeti se v tega zasanjanega, globoko občutljivega in napeto ekspanzivnega umetnika, ki spada v krog najvišjih izbrancev, po drugi strani pa doživeti njegovo umetnost pod rokami velikega klavirskega virtuoza, kot je Koczalski.

Nedvomno spada pianist v prve vrste reproduktivnih umetnikov. Njegova tehnična stran je dovršena in jo umetnik igraje obvladuje, pa jo obenem tudi dosledno postavlja v službo vsebinskim izraznim momentom prav, kot zahteva resno umetniško podajanje. Z ozirom na vsebinsko izraznost pa stoji na stališču skrajnega subjektivizma, zanašajoč se na svojo silno razgibano čuvstveno osnovo, ki je tipično romantično začrtana, ter jo označuje nagnjenje do skrajnih kontrastov v dinamiki pa tudi v ritmiki. Zato je razumljivo, da se more Chopinovi glasbi ozko približati. Zdi se le, kot da črpa njeno vsebino pretežno iz čuvstvenih emocij, kar daje izvedbi neko nasilno razgibanost, na čije račun pa se mestoma zastre čista muzikalna jasnost vsled nestalnosti ritma bučnega udarjanja in poudarjenega pedaliziranja. Seveda je to gledanje naslonjeno na objektivnost, ki jo ima pianist iz svojega osebnega gledanja pravico preiti in s tem goditi predvsem sebi so-

II. Evharistični kongres za Jugoslavijo

Kongresna knjižica in znak sta za vse udeležence obvezna **razen za otroke.** Otrokom kupite samo znak v spomin, pa tudi ta za nje ni obvezen. Knjižica in znak tvorita enoto, ne zadostuje tedaj samo znak in tudi ne samo knjižica. Brez znaka in knjižice ne bo mogel nihče na Stadion, celo v sprevodih ne bo mogel nastopiti. Zakaj to? Glavni pripravljalni odbor bo prodal v naprej samo toliko knjižic in znakov, kolikor je na Stadionu prostora, to je za okoli 100.000 ljudi. Če pa bi smeli iti k prireditvam na Stadion tudi taki, ki nimajo knjižice in znaka, bi ti zasedli najboljši del Stadiona, a oni, ki so z nakupom knjižice in znaka za kongres prispevali, bi ne dobili morda niti prostora. Neglede na to tedaj, da je izkupiček za knjižice in znake nujno potreben za kritje stroškov kongresa, zahteva to dvoje tudi ozir na red in pa na odgovornost, ki jo nosijo prireditelji.

Ali bodo pač mogli biti otroci toliko časa tešč? Dne 29. junija pri njihovem nastopu namreč. Tako nekateri sprašujejo. Mislimo, da bodo zmogli. Kar je zmoglo 107.000 otrok na buenosajreškem svetovnem kongresu, bodo gotovo zmogli tudi naši otroci. Sicer pa pomislite na dneve prvoobhajancev ali na dan sv. birme. Otroci pod vtisom svečanosti pozabijo na vse, tudi na hrano. In stadionska prireditev mladine bo gotovo napravila na vse najmogočnejši vtis. Poskrbljeno pa je, da prireditev ne bo predolga, a takoj po prireditvi bodo dobili otroci okrepčilo.

Sedeži na Stadionu. Na Stadionu bo pred oltarjem pripravljenih tudi nekaj tisoč sedežev, za katere bo treba nabaviti posebne vstopnice po 10 Din, ki bodo veljale za vse prireditve na Stadionu. Te vstopnice si morate vnaprej rezervirati potom župnijskega pripravljalnega odbora pri Glavnem pripravljalnem odboru v Ljubljani. Ko boste prišli v Ljubljano, bo skoroda že prepozno. Pustite pa te sedeže res potrebnim, to je starejšim in slabotnejšim ljudem.

Molitvice in pesmi za otroke. Glavni pripravljalni odbor je dal tiskati vse molitve in pesmi, ki jih bodo molili in peli otroci pri svoji službi boži na Stadionu. Besedilo molitvic in pesmic lahko dobi sleherni otrok, ki se bo udeležil mladinske prireditve. Poleg tega dobite pri Glavnem pripravljalnem odboru tudi note za vse mladinske pesmice. Oboje dobite brezplačno, samo oglasite se! V petju in molitvi vadite otroke tako, da bodo oboje znali na pamet. Tako bo vse šlo bolj od srca in bo vse toliko lepše.

Z vstopnicami za koncerte in za gledališke predstave ne razpolaga Glavni pripravljalni odbor, temveč prireditelji sami. Za koncert »Pevske zveze« boste tedaj dobili vstopnice pri »Pevski zvezi«, za oba koncerta Cirilo-Metodovega kora pri upravi kora in za gledališke predstave pri upravi Narodnega gledališča. Glede vsega tega bomo še objavili podrobnosti.

Händlov oratorij »Mesija«, veličastno skladbo za zbor, soli in orkester, bo 3. junija zvečer izvajalo v veliki dvorani hotela »Union« glasbeno društvo »Ljubljana« pod vodstvom svojega dirigenta g. prof. dr. Dolinarja. Ta nastop bo v prvi vrsti namenjen Ljubljančanom. Ob evharističnem kongresu bo »Ljubljana« ponovila koncert za udeležence kongresa.

Polovična vožnja velja v času od 24 junija do 10. julija. Lahko pridejo tedaj udeleženci kongresa tudi že nekaj dni prej v Ljubljano.

Se enkrat: tri dinarje za ves čas kongresa stane prenočišče na skupnih ležiščih. Te tri dinarje bodo plačali oni, ki se prijavijo za prenočišče, v naprej. Prav tako bodo skupine plačale v naprej hrano. Glede tega dobite še navodila.

Koledar

Četrtek, 16. maja: Janez Nepomuk, mučenec; Ubald, škof.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v častiti starosti 80 let umrl gosp. Tomaž Ehrlich, železniški sprevodnik v p. Pogreb bo danes 16. maja ob 4 popoldne z Vidovdanske ceste 9.

† Na Ščavnici v župniji Sv. Ane v Slov. goricah je umrl nagle smrti krščanski oče viničar Kranerjeve vinčarije **Anton Lampl.** Dosegel je visoko starost 80 let. Pokojni je bil kljub visoki starosti izredno marljiv pri delu. Vsi njegovi otroci — zapušča dve hčeri in tri sinove — so vzgojeni v pravem krščanskem duhu. Umrli je bil viničar v Kranerjevi vinčariji polnih 18 let, kar je dokaz njegove marljivosti pri delu. Pogreb je pokazal, da je bil umrli viničar spoštovan v vsej župniji. Naj počiva v miru! Vsem sorodnikom naše iskreno sožalje!

Osebne vesti

— **70 letnico svojega rojstva** je obhajal g. Mihael Hafner v Ljubljani, Polakova 13. G. Hafner je imel svoj čas posestvo v Polhovem gradcu in dolgo vrsto let vinsko trgovino v Ljubljani. Po nesreči pa je prišel ob vse svoje premoženje. Rodil se je 15. maja 1865 v Kranju kot sin dacarja. G. Hafner je bil vedno odločen katoliški mož in več desetletij naročnik »Slovenca«. K življenjskemu jubileju mu iskreno čestitamo z željo, da bi ga Bog še dolgo vrsto let ohranil zdravega, srečnega in zadovoljnega.

— **Poročil** se je v župni cerkvi v Toplicah na Dolenjskem v ponedeljek 13. maja gosp. Albin Barbič, trgovec v Loški vasi pri Toplicah, z gdč. Angelo Pečjak, hčerko veleugledne in obče spoštovane rodbine g. Adolfa Pečjaka, trg., posestnika in bivšega dolgoletnega župana v Toplicah. Novoporočenemu paru čestitamo ter želimo obilo sreče in zadovoljstva v zakonskem stanu.

— **Iz vojaške službe.** Odrejeni so za vršilca dolžnosti pomočnika blagajnika zetskega orožniškega polka voj. pisar IV. razr. Anton Črnk; na službo v štab 7. zrakoplovnega polka zrakoplovni kap. I. razr. Stanislav Balanč; za poveljnika 2. čete, 1. bataljona, 2. pont. polka niž. kap. I. razr. Oskar Ibriks; na službo v maritimno-tehnični oddelek poveljstva mornarice inž. kap. I. razr. Ivan Rojnik; na službo v san. oddelek poveljstva mornarice san. kap. II. razr. dr. Jožef Klajn; na službo v mornariški odred poveljstva mornarice strojni podporočnik Rikard Damiani; na službo na kr. brod »Dalmacija« — za vršilca dolžnosti upravitelja stroja — strojni kap. I. razr. Adolf Kubiček; na službo na kr. brod »Zmaj« poročnik korvete Igor Beran, in za vršilca dolžnosti upravitelja stroja, strojni kap. I. razr. Edmund Peserl; na službo na kr. brod »Orao« — za učitelja gojencev — poročnik bojnega broda I. razr. Andro Vrkljan; na službo na kr. brod »Kobac« poročnik korvete Borivoj Šrajer; na službo na kr. brod »Sitnica« poročnik korvete Vekoslav Majer; na službo na kr. brod »Hvar« poročnik korvete Božidar Treje; na službo na kr. brod »Jadran« poročnik bojnega broda II. razr. Vinko Hudeček, strojni poročnik Martin Potočnik in san. poročnik mornarice dr. Andrej Stevka; na službo v poveljstvo rečne flotilje poročnik korvete Ladislav Lah; za poveljnika vedete »Graničar« poročnik fregate Bruno Šegvič; na službo v mornariško poveljstvo za brod »Neretva« — poročnik fregate Adolf Menčak; na službo v mornariško poveljstvo za gradbeno sekcijo nižji voj. tehn. uradnik III. razr. Dragotin Veličan; na službo v zavod za orožje poveljstva pomorskega arzenala — za vodnika 2. čete — poročnik korvete Viktor Kobol; na službo v gradbeni urad poveljstva pomorskega arzenala intendantski major Ivan Dernič; na službo v glavno mornariško skladišče poveljstva pomorskega arzenala strojni kap. I. razr. Ivan Jazbec; na službo v 2. hidroplansko poveljstvo — za tehn. referenta strojni kap. I. razr. Feliks Volfcetel; za vršilca dolžnosti kontrolorja štaba bosenske divizijske oblasti nižji voj. uradnik III. razr. ekon. stroke Roman Hrečin in k isti oblasti za vršilca dolžnosti intendanta nižji voj. uradnik II. razr. ekon. stroke Fran Zagrovič; na službo v štab mornariškega poveljstva — za pobočniške posle — poročnik fregate Friderik Bambič in na službo k poveljstvu pomorskega arzenala — za tornedni biro — strokovni kap. II. razr. Štefan Jakil.

Ostale vesti

— **V prošnjah za francosko štipendijo** je treba predvsem navesti sledeče: poklic prosilca, če je že diplomiral, posestno stanje prosilca in pa rede, dosežene pri izpitih.

— **Za spominski žebljiček na zastavi oblastnega odbora Jadranske straže v Ljubljani,** ki bo slovesno razvita na njenem jesenskem kongresu, so že prispevali številni dobrotniki svoje plemenite denarne darove. Naj nikdo ne zavrže prošnje, ki je bila pravkar razposlana vsem slojem, in se pridruži s svojim denarnim prispevkom armadi jadranskih stražarjev. Čisti dohodek te zbirke je namenjen izključno socialnemu mladinskemu skladu Jadranske straže. Spominski žebljički bodo zabiti v umetniško izdelan ščit. Zabijanje bodo lahko opravili darovalci osebno ob kongresnih dnevih. Jadranska straža v Ljubljani kliče: En spominski žebljiček za našo najpotrebnejšo deco, da pojde uživat na morje solnce in zdravje!

— **Binkoštni izlet Jadranske straže!** Opozarjamo prijavljene, da je generalna direkcija državnih železnic dovolila za izlet poseben vlak. Na ta način je vožnja po železnici popolnoma zasigurana in Jadranska plovidba nam je dovolila za vožnjo po morju zelo ugodne cene. Kakor smo že objavili v programu našega izleta, se vrši vožnja po morju izključno samo s parniki, tako da so izletniki glede vožnje po morju lahko popolnoma brez skrbi. Vsaka skupina bo imela svojo številko in na posebnem bloku bo naveden hotel za prenočišča in restavrant za prehrano tako, da je vsako zmešnjava nemogoča. Vožnja po morju bo z udobnimi parniki. Ker nas od dneva izleta loči le malo časa, prosimo vse tiste interesente, ki so zahtevali programe, posebno pa tiste, ki so se prijavili brezobvezno, naj sporočijo svojo končno odločitev, sicer bomo mesta izpopolnili, ter za ostale ne bo potem nikakega prostora. Vseh udeležencev mora biti 400, ker po novih pravilih za poseben vlak je potrebno toliko izletnikov. Oni, ki se mislijo izleta udeležiti, naj ne čakajo zadnjih dni, ker to ovira delo in težkoče pri razvrstitvi po vozovih. Upamo, da se bo ta naš apel upošteval, ter da se bodo prijavili vsi tisti, ki imajo namen se udeležiti tega lepega izleta. Za prijave je na razpolago v pisarniških prostorih Jadranske straže uradnik, ki da vse potrebne informacije.

— **Predavanje o modernem čebelarstvu.** Slovensko čebelarsko društvo, podružnica Ptuj, priredi v nedeljo, dne 19. maja t. l. v okolški ljudski šoli v Ptuju znanstveno predavanje o modernem čebelarstvu. Predaval bo gosp. Peternel, župnik iz Celja. Predavanje se začne točno ob 2 popoldne. Predavanju bodo sledili praktični nasveti pri enem bližnjih čebelnjakov. Čebelarji ne zamudite tega zanimivega predavanja.

— **»Veriga sv. Antona Padovanskega«.** Nekateri ljudje, ki imajo v sebi premalo prave, pa preveč prazne vere, pošiljajo na razne naslove nekako nepopisane listke, ki jih »imenujejo verigo svetega Antona Padovanskega«. Kdor te »verige« 13 krat ne prepiše in ne odpošlje na 13 naslovov — bo nesrečen, drugače pa bo srečen. — Tako prerokujejo v tisti »verigi«. Katoličane opozarjamo, da je »ta veriga« veliko priznoverje, ki je, tem grše, ker se sklicujejo na tako velikega svetnika katoliške Cerkve. Vedite, da sv. Cerkev tako praznoverje obsoja ter da vsako praznoverje pomeni pomanjkanje prave in žive vere.

— **Od 8 mesecev na 18 mesecev zvišana kazen.** Mizarski pomočnik Andrej Boštijančič je bil pred malim senatom ljubljanskega okrožnega sodišča obsojen zaradi usmrtitve na 8 mesecev zapora, ker je letos 28. januarja, na nedeljo, na svojem stanovanju na Brdu pod Šmarno goro ustrelil v glavo svojo izvoljenko Štefko Mlinarjevo na njeno zahtevo in prošnjo. Hotel si je tudi sam končati življenje, pa mu je samokres odrekel. Sodišče je pri odmeri kazni upoštevalo vse olajševalne okolnosti, zlasti da je Boštijančič izvršil usmrtitev na izvoljenkino zahtevo. Državni tožilec se je proti tej sodbi pritožil na ljubljansko apelacijsko sodišče, ki je sedaj kazen zvišalo od 8 mesecev na 18 mesecev zapora.

— **Zanimivosti izpred sodišča.** Na državno tožilstvo prihajajo z dežele ovadbe proti gostilničarjem, ki so za časa zadnjih skupščinskih volitev ob treh prepovedanih dneh točili gostom razne alkoholne pijače. Proti gostilničarjem bo uvedeno kazensko postopanje v smislu volivnega zakona. — Na razpravnem programu malega senata je za prihodnje tedne razpisanih več zanimivih razprav, tako razprava proti ponarejevalcem kovanega denarja, ki so ga spravljali v promet zlasti med branjevci in trafikanti na periferiji Ljubljane.

— **Enajst odpevov k lavretanskim litanijam,** za mešani zbor priredil dr. Franc Kimovec, cena part. 5 Din. Naše cerkvene pevske zbore opozarjamo, da se med temi odpevi nahaja tudi ljubki odpev »Le za Jezusom hodimo«, ki se bo pel pri litanijah na evharističnem kongresu. Mnogi zbori želijo in naročajo samo ta odpev. Sporočamo torej, da posebej ta skladba ni izšla, temveč se nahaja v omenjeni zbirki, ki se dobi v zalogi Jugoslov. knjigarne v Ljubljani.

— **Kodak kamera, ki stane samo 75 Din.** Naposled je prišel čas, da si lahko vsak nabavi fotografično kamero. Tudi vi si sedaj lahko privoščite veselje, ki ga uživajo drugi pri fotografiranju. Kodak Baby-Brownie kamera je tako preprosta pri uporabi, da lahko z njo tudi otrok napravi dobre slike. Zahtevajte od najboljšega fototrgovca, da vam pokaže Kodak Baby-Brownie kamero. Format je zelo lep, velikost pa 4 × 6.5 cm. Uporabljajte vedno Kodak ali Pathe filme, s katerimi boste dosegli dobre posnetke. Važna in radostna vest za vse je tudi znižanje cen fotofilmskega materijala.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, jeter, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Celje

⊘ **Dar Vincencijevi konferenci.** Rodbine g. Oskarja Černelča, ravnatelja Hranilnice dravske banovine je darovala Vincencijevi konferenci sv. Daniela na mesto venca na grob prerano umrlega akademika g. Svetozarja Likarja 100 Din. Bog plačaj!

⊘ **Dijaški kuhinji** so darovali stanovalci v poslopju Pokojninskega zavoda v Celju 275 Din namesto cvetja na krsto tragično ponesrečenega visokošolca Svetozarja Likarja.

⊘ **Padec z vlaka.** Včeraj dopoldne je padel pri železniški čuvajnici št. 525 v Tremerjih z vlaka, ki prihaja v Celje okrog 10 rekrut Sevšek Jožef, doma iz Cerkelj pri Krškem. Sevšek se je močno poškodoval na glavi, nos ima ves razmesarjen in je obležal v nezavesti. Z rešilnim avtomobilom so ga prepeljali na ambulanco na vojnem okrožju. Med vožnjo se je nekoliko zavedel, a govoriti ni mogel.

⊘ **Rezervnim in upokojenim oficirjem.** Mestno poglavarstvo poziva vse rezervne, upokojene oficirje in vojaške uradnike, kakor tudi one v ostavki, ki se dosedaj še niso prijavili, da to store najkasneje do vključno 22. maja, ker bi jih sicer zadela kazen. Javiti je treba vsako spremembo bivališča.

⊘ **Konji so se splašili.** V torek je šel posestnik Lednik Martin iz Lokrovca dopoldne z Brega na Savinjo po gramoz. Po progi je tedaj privozil vlak, konji so se splašili. Lednik je padel pod konje, ki so ga pohodili. Lednik je dobil poškodbe na glavi in ostalem delu telesa in je bil prepeljan v celjsko bolnišnico.

⊘ **Umrl** je v Slovenjgradcu, kjer se je nahajal na zdravljenju g. Moser Albert, 36 letni mesar iz Zavodne 47. Prepeljan bo v Celje, kjer bo pogreb danes ob 16 iz mrtvašnice mestnega pokopališča. Naj počiva v miru!

⊘ **Pedagoški krožek učiteljstva in staršev** se sestane v petek 17. maja ob 16 v mestni šoli. Razpravljalo se bo o resnici, laži in kazni.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Leseni križi francoskega pisatelja Rolanda Dorgelèsa, ki so pravkar izšli v založbi »Jugoslovanske knjigarne« kot zvezek Ljudske knjižnice, so najboljša knjiga o strahoviti žalojigri minule svetovne vojne, kar smo jih dozdaj brali. Opisuje se življenje francoske čete v jarkih takšno, kakršno je v resnici bilo, toda tako, da se sme knjiga dati v roke vsakomur. Čudovito življenjsko zajeti so vsi prizori, zlasti pretresljivi pa oni, oni, kadar žrela smrti sipljejo ogenj, mesarijo telesa v krvavo kašo in se dostojanstvo človeka tepta v blato. Skozi vso to grozo pa sijejo zopet žarki naturnega humorja, dobrosrčnosti in požrtvovalnosti ter vdanosti v neizbibno usodo, kakor jih izžareva duša frontnega vojaka, ki tudi v najstrahovitejših položajih ne izgubi vere v človeka in v smisel življenja sredi najhujšega nesmisla. Vojska se nam v luči tega romana, ki je gola resničnost, razodeva kot brezumno razdejanje, ki nima nobenega višjega smotra kot samo sebe in kot tako jo je pisatelj podal tako, da bo vsak, ki jo je sam doživel, rekel: »To so tudi moji spomini.« Knjiga stane broširana 30, vezana pa 45 Din.

Za Vas milostljiva gospa!

Zdravo in mladostno polt dobite, ako pigmentirate svojo kožo. Večja količina pigmenta da koži lepo, toplo barvo in večjo odpornost.

Nivea Vam napravi svežo in lepo kožo ter pospešuje obenem tvoritev pigmenta.

NIVEA-CREME

Sport

Lahkoatletski miting

V soboto in nedeljo na Primorju

V metih in skokih smo nekoliko šibkejši! Najmočnejša disciplina izmed teh je brez dvoma skok v višino. Računamo, da si Martini zanesljivo priborí vstop v reprezentanco Ljubljane; borba za drugo mesto se bo vršila med Slaninom in Zgurjem, dvema talentoma, ki sta danes v sfanju, da preskočita višino 1.80 m. Župančič in Marek E. trenutno ne bivata v Ljubljani: prvi je pri vojakih, drugi pa na študijah v inozemstvu, zgradi česar ne prideta v poštev. Od mlajših moči je izrazit talent Grgič, ni pa že sedaj računati, da bi utegnil ogroziti dosedanje stebre v skoku v višino. Ako se to zgodi, bi to bilo veliko iznenadenje.

V skoku v daljavo razpolagamo z nekaj prav dobrimi močmi, toda dosedanji nastopi so pokazali, da so se izven polne kondicije. Zaradi tega je vprašanje, katerega bo doletela čast zastopati barve Ljubljane. Martini, Putinja, Stepišnik, Korče, Malnarič, Raič itd. so atleti, ki pridejo prvenstveno v poštev. Ista slika tudi v troskoku. Perpar, naš najmočnejši zastopnik v tej disciplini, ne trenira, ker se pripravlja za diplomo. Za njim pride v poštev Korče, Martini, uveljaviti pa bi se zamogli tudi Oruč[illegible], Teršar, Požar itd.

Meti izvirijo pri nas posebno poglavje! Z velikimi težavami gremo počasi naprej (izvzemši kladiva). V metu kopja razpolagamo z nekoliko atleti, ki se vrtijo okoli 50 m, toda naprej ne gre. Marko 50 m so doslej v minulem letu preskočili Brinel, Martini in Slapar. Sledniji je brez dvoma naš najizrazitejši metalec kopja, toda blazara na roki, ki jo je zadobil pred dvema letoma, ga stalno odtegnuje resnejšemu treningu. Putinja, Dečman, Orehek so atleti, ki bi utegnili izriniti sedaj vodilne metalce v metu kopja.

V metu diska izgleda najmočnejši Stepišnik, Jeglič, Dubovšek, Stanič so že večkrat prevrgli daljavo 38 m. Letos se jim je pridružil še Serše, ki momentano brani najboljši rezultat v letošnji sezoni. Pri vseh metalcih diska je bilo opaziti veliko pomanjkanje treninga, zaradi tega nesigurno in pomanjkljivo tehniko, ki se vidno izraža tudi v metu krogle; v tej disciplini prideta po vsej verjetnosti prvenstveno v poštev Stepišnik in Jeglič. Sednik je letos sicer pokazal velik napredek, toda danes ni še v stanju, da bi ogroža prva dva. Predpogoje za dobrega metalca ima tudi Marek E., ki pa bo to pot odsoten.

Omenjenim vodilnim atletom naj se na tem izbirnem mitingu pridruži veliko število juniorjev in seniorjev! V borbi z močnejšimi si bodo priborili rutino, ki je odločilna za vsak večji nastop, napredovali bodo v rezultatih in v opazovanju boljših tehničarjev naučili mnogo dobrega in koristnega. Atleti! Velika in ponembno važna tekmovanja v tej sezoni vas kličejo na resno in marljivo delo! Sportno občinstvo! Ti pa močno podpri idealna stremljenja mladih pionirjev temeljne telesno-vzgojne panoge: lahke atletike in vsaj enkrat, ker ti to omogoča propagandno nizka vstopnina, najsolni igrišče!

Primorje - Slavija (S)

Nedeljska tekma med Primorjem in sarajevsko Slavijo bo brez dvoma odločilna in težka za našega ligaša. Obe moštvi se zavedati dalekosežnih posledic nedeljskega uspeha ali neuspeha!

Primorje bo imelo v nedeljo nasprotnika, ki predstavlja fizično močno in borbeno moštvo. Naši fantje se morajo zavedati, da ne branijo samo slovesa kluba, marveč sloves celokupnega nogometa v dravski banovini. Mlačnost v igri, katero so pokazali minulo nedeljo v tekmi z Rapidom, ne smejo ponoviti v borbi s Slavijo. — 90 minut igranja jih mora prešinjati volja do zmage. Če bodo napeli vse svoje sile, potem ni dvoma, da ostaneta obe točki v Ljubljani in naš ligaš se bo oddaljil za stopnjo višje od nevarnega repa v tabeli.

Moštvo Primorja naj se pa tudi zaveda, da bo s tem poklonilo svojemu vodstvu o priliki proslave 15 letnice obstoja kluba najlepši dar, če bo s svojim nastopom zagotovilo klubu nadaljnji obstoj v nacionalni ligi. S to zavestjo in z voljo do zmage, mora stopiti moštvo v borbo, dobiti bitko in obenem zadovoljiti vse pristaše Primorja, ki stalno podpirajo z obiski vsa tekmovanja našega ligaša.

*

Motocikliste gorske dirke se bodo vršile na dan Vnebohoda 30. maja ob 15 v Poljanski dolini blizu Gorenje vasi nad Škofje Loko. Priredi jih sgilna sekcija ŽSK Hermesa prvič na gorski, zelo vijugasti progi Todraž-Lučne. Za te dirke so se prijavili že številni naši motociklisti, ki se hočejo ta dan kosati posebno v spretnosti obvladanja motorja na dokaj ostrih ovinkih. Ker se nahaja proga za izletnike v zelo prijetnem kraju, je upati, da bo poset istih obilen, za kar bo organizator poskrbel udobno in ceneno avtobusno vožnjo iz Ljubljane. Obenem se opozarja, da priredi imenovani klub 9. in 10. junija velike mednarodne motocikliste dirke na dirkališču v Šiški.

Motoklub Ljubljana priredi v nedeljo 19. maja otvoritveni izlet na Javorje nad Litijo. Start ob pol 8 zjutraj na Kongresnem trgu pred kino Matico. Proga vodi po Dolenjski cesti do Radohove vasi, kjer se odcepi proti Litiji, ter pri 8. km na Javorje. Od tu peš izlet na Tulfe vrh s krasnim razgledom na Novo mesto. Proga je dolga sem in tja okrogło 100 km. Vabijo se člani, kakor tudi ostali sportniki in prijatelji kluba, da se tega izleta udeleže. Eventuelne informacije je tajnik Gjudu, Kongresni trg 6.

Naznanila

Ljubljana

1 *Trnovski oder v Ljubljani* ima drevi ob 20 v društvenem domu v Karunovi 14 sestanek vseh članov in prijateljev društva. Za člane in članice je udeležba obvezna. Spregledajo se tudi novi člani.

1 *Pevski zbor Glasbene Matice* ima drevi ob 20 važno skupno vajo in sestanek vsega zbora.

1 *O organizaciji priprav za evharistični kongres* bo predavanje drevi ob 20.15 v Salezijanskem mladinskem domu na Kodeljevem. Vstop prost.

1 *Celist Bogomir Leskovic in pianist Marijan Lipovšek* igrata na svojem sonatnem večeru v petek 17. maja 3 Beethovnove sonate. Prva točka sporeda je celo-sonata v f-duru op. 5, št. 1, tej sledi sonata za klavir v c-duru op. 53 (Waldstein), zadnja točka je znamenita celo-sonata v a-duru op. 69. Vse ljubitelje komorne glasbe vabimo na ta koncert. Vstopnice v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice po 10 in 5 Din.

1 *Od danes naprej so v predprodaji v Matični knjigarni vstopnice za koncert bolgarskih pevcev,* ki bo v torek 21. maja v velikih unionski dvorani. Prvič poseti Ljubljano ta dan bolgarski mešani zbor, ki nam prinaša pevečini bolgarsko in rusko narodno pesem. Poleg svoje narodne pesmi, goje Bolgari z največjo vnemo tudi rusko pesem, to prav gotovo prej vsem iz hvaležnosti do velikega ruskega naroda in njegove kulture, ki jim je pred več kot 50 leti prinesel osvobojenje iz stoletne sužnosti. Točen spored koncerta priobčimo jutri. Bolgarskih gostov pride v Ljubljano sto pod vodstvom sanitetnega polkovnika dr. Hitova in dirigenta Soroklna. Sedeži v Matični knjigarni.

1 *Kino Kodeljevo* bo od jutri naprej igral znameniti ruski film »Celjuskinci« in »Madame Butterfly« s Silvijo Sidney.

1 *Nočno lekarniško službo imajo lekarne:* mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

---

rodni skupini ljudi. Pri vsem pa si gotovo vzdržuje priznanje velikega klavirskega virtuoza.

Filharmonična dvorana je bila nabito polna poslušalcev, ki jih je pianist deloma toliko osvojil, da je končno komaj ušel njih nepomirljivi zahtevi po nadajanju. V. U.

Cezner, SVIJETLO DANA GOSPODNJEGA Kratke pouke za sve nedjelje, Zagreb, 1935. Str. 330. — Vrhbosenski duhovnik Djuro Cezner je v tej knjigi izdal pridige za vse nedelje v letu, in sicer za tri leta. Pridige so izpolnjene z mnogimi citati, so lahko umljive in za naš čas primerne. Pisec tudi bogato uporablja primerne pridigarske zglede. Knjiga dobro služi duhovniku za pomoč pri cerkvenem govorništvu, je pa primerna tudi za duhovno čtivo duhovnikom in lajikom. Broširana stane s poštnino 63 Din, v okusni platneni vezavi 15 Din več. Naroča se pri »Hrvatski Straži«, Zagreb, Trenkova ulica 1.

IZŠLO JE:

Dorgelès: *Leseni križi.* Prevedla I. Klemenčičeva. Ljudska knjižnica 58. Jugoslovanska knjigarna. Strani 274.

Glonar: *Nemško-slovenski, slovensko-nemški slovar.* Umetniška propaganda. Strani: I. del 319, II. del 342.

Dr. I. Esih: *Tipologija.* Zagreb, 1935. (Separat iz »Savremene škole«, str. 36.)

Dr. Mal: *Božjepotni spomini in »odpustki«.* (Separat iz »Etnologa«, VII, 1934.)

Dr. Pelč: *Praktična primena zakonika o sudskom kriviičnom postupku.* (Odgovori na 101 vprašanje.) Beograd, 1935. Cena 15 Din.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — Začetek ob 20

Četrtek, 16. maja: *V času obiskanja.* Red Četrtek.
Petek, 17. maja: Zaprto.

OPERA — Začetek ob 20

Četrtek, 16. maja: *Mala Floramy.* Gostovanje gospe Lubejeve in g. Dubajiča iz Zagreba. Red A.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 16. maja ob 20: *Hoffmannove pripovedke.* Red B. Gostuje Jože Gostič, prvi tenor ljubljanske opere.

Hofrichter presedel 20 let

Ali je bil nekdanji avstrijski nadporočnik Hofrichter po krivici obsojen?

Dne 23. maja bo preteklo 25 let, odkar je bil na Dunaju sojen avstrijski nadporočnik, češ, da je iz jeze, ker ni bil sprejet v generalni štab, desetorici svojih tovarišev, ki so bili sprejeti, poslal kroglice s cijankalijem, da bi jih umoril ter bil nato sam poklican v generalni štab. Obsojen je bil na 20 let ječe, ker mu vojaško sodišče dejanja ni moglo točno dokazati, ampak so ga sodili le na podlagi indicijev. Ker ni bilo trdnih dokazov, ga niso obsodili na smrt. Hofrichter je še aprila leta 1910 pred sodnikom priznal, da je res to storil, toda svojo izjavo je potem preklical. Preklic je tako-le utemeljil: Priznal sem, ker so z menoj vred zaprli tudi mojo ženo, ki je pričakovala otroka. Da bi jo rešil, sem vse priznal, da bi njo pustili v miru. Ko je sedaj otrok rojen, lahko povem resnico, da sem nedolžen.

Dne 15. novembra je generalštabni stotnik Rihard Mader na Dunaju dobil po pošti hektografirano pismo in dve škatljici kroglic, češ, da je to dobro sredstvo za pomirjenje živcev. Pošiljatelj — podpisan neki angleški drogist — zatrjuje v pismu, da je stvar čisto nedolžna in da jo pošlje na poskušnjo. Stotnik je res eno kroglico užil in takoj umrl. Preiskava je ugotovila, da je v kroglicah toliko cijankalija, da bi lahko umoril deset ljudi. Kmalu so ugotovili, da je po pošti take kroglice dobilo še deset drugih generalštabnih častnikov, vsi iz letnika 1905 vojne šole.

Da je angleški drogist pri tej stvari nedolžen, so vedeli vsi. Kdo je krivec? Preiskavo je vodila vojaška oblast. Sklepala pa je takole: Leta 1905 je avstrijsko vojno šolo obiskovalo 150 častnikov. 25 izmed njih je bilo 1. novembra sprejetih v generalni štab, 58 pa jih je dobilo zagotovilo, da bodo sprejeti pozneje, kadar se kako mesto izprazni, ter naj za sedaj služijo pri četi. Eden izmed teh 58 je po mnenju vojaškega preiskovalnega sodnika bil storilec. Po mnenju preiskovalnega sodnika je hotel spraviti s sveta deset častnikov, da bi bil potem sam poklican v generalni štab. Pisava na hektografiranem pismu je bila podobna pisavi v vojaških pisarnah, prav tako črnilo. Grafologi so primerjali ponarejeno pisavo hektografiranega pisma z nalogami obiskovalcev vojne šole letnika 1905. Ugotovili so, da je ta pisava precej podobna pisavi nadporočnika Hofrichterja, ki je služil v posadki v Lincu. Papirna trgovina v Lincu je res prodala več takega papirja, kakršen je bil tisti s hektografiranim pismom. Hofrichter je bil tedaj 33 let star in oženjen. Upal je, da bo 1. novembra sprejet v generalni štab, pa ni bil. Dne 14. novembra je v civilu skrivaj potoval na Dunaj. Blizu zahodnega kolodvora na Dunaju pa je neznani storilec prav dne 14. oktobra oddal svoje smrtne kroglice na pošto. Zato so Hofrichterja prijeli. Pri njem so našli še nekaj takih škatlic, v kakršnih je neznanec poslal strup. Izgovarjal se je, da je iz teh škatlic delal košarico za šivanje svoje žene. Ugotovilo se je, da je v drogeriji v Lincu kupil oblate. V oblatih so bile zavite strupene kroglice. On pa je rekel, da je oblate kupil zato, da bi psu dal neko zdravilo. Ker je bil Hofrichter tudi amaterski fotograf, je vsekakor lahko dobival ciankalij. Na podlagi teh indicijev je bil Hofrichter 23. maja 1910 sojen pred avstrijskim vojnim sodiščem. Obravnava je bila tajna. Javno pa je bila razglašena obsodba 23. junija 1910 med ropotanjem bobnov in pri odprtih oknih.

Kmalu potem, ko je bil Hofrichter obsojen, so se začeli oglašati glasovi, da je bil morda le po nedolžnem obsojen. Njegov svak, ki se je zanj posebno zavzemal, je bil zaradi tega klican pred sodišče, a je nenadoma umrl. Pri njegovem pogrebu so že bile velike demonstracije proti vojaški sodnijski preiskavi. Čeprav na zunaj vse kaže, da je bil Hofrichter res storilec, vendar strogega dokaza nikjer ni. Pri tem je treba omeniti še tole: Meseca januarja 1910, preden je Hofrichter prišel pred vojaško sodišče, je neki nadporočnik v Trstu na vso moč zagotavljal, da je Hofrichter kriv. Vojaško sodišče je tega nadporočnika zato klicalo na Dunaj k zaslišanju, mož pa se je ustrelil. Ta nadporočnik je bil tudi sošolec nadporočnika Hofrichterja v istem letniku vojne šole. Na drugi strani pa je tedanja iredenta dokazovala, da Hofrichter ni kriv, ampak, da je generalštabne častnike hotela zastrupiti vohunska organizacija neke sosednje države

Od tedaj je minilo 25 let. Nekdanji c. in kr. nadporočnik Adolf Hofrichter še živi ter je sedaj blizu 60 let star. Kazen je že prestal, toda kot 60 letnik se je sedaj po 25 letih zopet zavzel za to, da se obravnava proti njemu obnovi, ker hoče dokazati, da je bil po nedolžnem obsojen ter da se tako prva sodba razveljavi.

Omenili smo ta primer, ki je že četrt stoletja star, ker na eni strani živi še polno ljudi, ki so tedaj doživljali to senzacijo, na drugi strani pa je ta primer poučen, kako težka je sodba, ako ni na razpolago dovolj jasnih dokazov, ampak je treba soditi le na podlagi indicijev.

Prva brzojavna slika o strahovitem potresu na otoku Formoza, kjer je bilo ubitih več tisoč ljudi. Na sliki vidimo uničeno vas v provinci Taihu. (O tem potresu je »Slovenec« takrat obširno poročal.)

Tragedija starega angleškega aristokrata

Lord v ječi

Visok angleški aristokrat, vojvoda Manchesterski, tajni svetnik angleškega kralja, je bil pred kratkim obsojen na devet mesecev težke ječe. Ko so mu razglasili sodbo, se je lahno priklonil ter se mirno dal odvesti. V spremstvu ječarjev je stopil v avto. To je bila edina prednost, katere je bil visoki aristokrat deležen. Sicer bi se bil moral peljati v kaznilniškem vozu. Vrata jetnišnice so se zaprla za njim. V kaznilnici Wormwood Scrubs je njegova vojvodska visokost postala preprosta številka. Njegovo elegantno sivo obleko so spravili v skladišče ter mu vzeli celo perilo z vtisnjeno vojvodsko krono. Moral se je okopati v leseni kadi, kakor se mora okopati vsak kaznjenec, ko pride v jetnišnico. To formalnost je moral izvršiti, čeprav se je njegova visokost še isto jutro okopala v kopalnici svojega gradu. Potem so ga oblekli v obleko kaznjencev ter mu dali obed, kakršnega so deležni kaznjenci. Kakor drugi kaznjenci, je moral tudi on po obedu pomiti svojo lončeno posodo in leseno žlico. Vse to je obsojeni vojvoda mirno opravil. Takoj nato ga je prijel srčni krč in sedaj leži v jetniški bolnišnici. Zdravniki ne vedo, ali ga bodo rešili. Ti udarci so bili prehudi za starega kavalirja.

Rodovina manchesterskih vojvodov je bila dolga stoletja med prvimi na Angleškem. V zadnjih treh rodovih pa je začela propadati. Že stara vojvodinja Consuela, mati sedanjega obsojenca, je bila skoraj avšasta. Spočetka je bila velika prijateljica velike angleške kraljice Viktorije. Odkar pa je vojvodinja Consuela nekoč po londonskih ulicah jezdila kozla, je bilo prijateljstva konec. Nazadnje je vse svoje veliko premoženje zapustila dobrodelnim in javnim ustanovam, sinu pa je prepustila le pravico, da sme do konca svojega življenja prebivati v rojstnem gradu in da sme njegova žena nositi rodbinski nakit, ki pa po njeni smrti postane last dobrodelnih ustanov.

Zato se je njen sin Viljem Manchesterski vse žive dni moral boriti z denarnimi težkočami. Danes je 58 let star in je bil že dvakrat na bobnu. Zadnjikrat je svetovno časopisje o tej rodovini pisalo, ko je mladi lord Montagu, sin vojvode Manchesterskega, po pustolovskem življenju hotel stopiti v francosko tujsko legijo.

Stari vojvoda Manchesterski, ki je bil sedej obsojen, je bil obsojen zaradi goljufije. Lani namreč je v veliko londonsko zastavljalnico prinesel dragoceno zapestnico in demanten diadem ter za to dobil 650 funtov posojila. Izjavil je, da je ta dragocenost njegova. V resnici pa to ni bila njegova last, ampak je bila zapestnica in diadem del tistega rodovinskega nakita, katerega po materini oporoki sme njegova žena sicer nositi, ne sme ga pa prodati. Rodovinska dragocenost namreč je bila zapuščena angleškemu kraljevskemu zavodu za pokončevanja bolezni — raka. Ker je torej to hotel prodati, je s tem oškodoval zavod in zastavljalnico. Angleške postave so stroge. Zaman so si vojvodovi prijatelji prizadevali, da bi zastavljalnici vrnili 650 funtov ter tako zadevo poravnali. Morda bi bila stvar zaspala, ko bi bil posredoval angleški dvor, čigar tajni svetnik je vojvoda Manchesterski. Toda angleška krona nikdar ne posreduje, da bi kak zločin potlačila. Tajnega svetnika angleškega kralja, ki se je pregrešil zoper angleške postave in s tem omadeževal tudi čast dvora, so prepustili njegovi usodi.

Zadnje čase obsojeni lord ni več prebival v svojem gradiču, ki ga ni mogel popravljati. Najel si je stanovanje v nekem hotelu, kjer so mu pa odpovedali, ker že šest mesecev ni plačal najemščine. Vsi poskusi, da bi prišel do denarja, so se mu ponesrečili. Pri vsem tem pa je dostojanstveno odklanjal vsak poskus, da bi na neplemiški način prišel do denarja. Prihajale so bogate Američanke, ki so mu ponujale cele kupe dolarjev, če bi jih kot tajni svetnik angleškega kralja peljal v kraljevsko palačo. On pa je vse ponudbe ponosno odklonil, češ, da se to ne sklada s častjo njegovega stanu. Zato sodijo, da njegovo dejanje, s katerim si je zaslužil devetmesečno ječo, ni bilo storjeno v jasni razsodnosti. Mož, ki se za take stvari morda še nikdar ni brigal, ni vedel, da je storil nekaj kaznivega. Toda sodišče je bilo trdo in neizprosno. Sedaj leži v jetniški bolnišnici, potrt na duhu in telesu. Če bo še kdaj zapustil to jetnišnico, jo bo zapustil kot živ mrlič. Najbolj ponosno ime angleške kraljevine je izbrisano iz zgodovine Anglije.

Srednji vek oživljen

Za kraljev jubilej so v Aldershutu na Angleškem priredili veliko zgodovinsko parado. Na naši sliki s te parade vidimo angleškega kralja Henrika VIII. na čelu njegovih vitezov.

Maršal Pilsudski leta 1915 kot poveljnik poljskih legij, ki so se borile za svobodo Poljske.

Primož Trubar

47

Kranjski deželni stanovi so sklenili, da sprejmejo Dalmatina kot predikanta v Ljubljano. Z veseljem se je odzval mladi učenjak temu vabilu in dospel leta 1572. na Kranjsko. Veliko misel, da bi prevedel vso biblijo v slovenščino, je uresničil z vztrajno pridnostjo v treh letih (1572—1575). Toda nastalo je vprašanje, kje bi dobil tiskarja in kako bi skupaj spravil nemale stroške za izdajo. Čakati je moral dolgih osem let, preden je bila ugodno rešena ta važna zadeva.

Tačas je opravljal slovensko in nemško pridigarsko službo v Ljubljani. Poleg tega so ga prosili tudi plemiči iz radovljiškega okraja, da bi prišel v grad Katzenstein pri Bégunjah za predikanta. Te prošnje jim ni mogel spolniti, ker ni rad pustil službe v Ljubljani. Rad pa jim je postregel na ta način, da je vsak mesec ali vsakih pet tednov jahal v Bégunje ter v ondotnem gradu Katzenstein (kjer je dandanes ženska kaznilnica), imel službo božjo. Ljudje so vedno bolj zahajali k Dalmatinovim pridigam in nastala je nevarnost, da dobi luteranstvo še več pristašev. Po pravici se je pritožil radovljiški župnik-prošt Gašper Freydenschuss pri nadvojvodu Karlu v Gradcu, da motijo shodi v Bégunjah katoliško božjo službo v sosednjih duhovnijah. Deželni stanovi pa so spričo oblasti, ki so jo še tista leta imeli, znali to sporno zadevo tako ublažiti, da je ostalo vse kakor je bilo poprej.

Gledé izdaje vsega svetega pisma se je obrnila stvar na bolje, ko so bili stanovi pripravljeni za pokritje stroškov, ako dovolita tudi deželna zbora v Celovcu in Gradcu primerno podporo. Ko sta obljubila tudi ta dva prispevati za tisk, so bile predpriprave kmalu dovršene. Izvedenci, zbrani iz vseh treh dežel, so natanko pregledali Dalmatinov prevod, izrekli svoje odobrenje in določili, da se tiska biblija v 1500 izvodih. Delo je prevzela tiskarna v Lutrovem mestu Wittenbergu, ker je stavila najugodnejše pogoje. Andrej Savinec, predikant v Škocijanu pri Turjaku, je vso biblijo na čisto prepisal, Dalmatin jo je prevzel v svoje varstvo ter sam peljal v Wittenberg. Spremljevali so ga magister Adam Bohorič, predikant Ivan Znojilšek in ljubljanski tiskarski pomočnik Lenard Mravlja.

Družba je odšla iz Ljubljane 22. aprila 1583 čez Kranj, skozi Kokro na Jezersko in od tu na Dunaj, v Prago, Dresden in v Wittenberg. Biblija je bila dotiskana 9. novembra omenjenega leta. Dalmatinova dva spremljevalca Znojilšek in Mravlja sta se vrnila na Kranjsko, Dalmatin in Bohorič pa sta ostala v Wittenbergu še tako dolgo, da je bilo sveto pismo tudi vezano in da so bili poravnani stroški v tiskarni. Nekaj izvodov, določenih v dar višjim osebam, je bilo vezanih v belo in rudeče usnje. Prvi izvod je poslal Dalmatin svojemu podporniku Primožu Trubarju v Derendigen na Würtenberškem.

Posebno veliko skrb sta imela Dalmatin in Bohorič s pošiljanjem biblije na Kranjsko. Vedela sta, da se vrši na mejah strog pregled blaga in da bi avstrijski stražniki lahko knjige zasegli. Kranjski deželni stanovi so jima sporočili, naj jih pošljeta v močnih zavitkih z označbo, da je v zavitkih blago za obleko. Dalmatinu in Bohoriču pa je prišla v glavo boljša misel. Dala sta napraviti sode, v nje zravnala knjige in odposlala v domovino. Nihče ni slutil, da bi bile v sodih kake tiskovine. Šele 8. februarja 1584 sta se srečno vrnila na Kranjsko. Tudi njune pošiljatve so dospele nepoškodovane v Ljubljano.

To je zgodovina biblije, o kateri je ostalo do danes le še malo izvodov. Dalmatin si je postavil s tem delom slaven spomin med Slovenci. V uvodu knjige čitamo te-le njegove besede (v sedanjem pravopisju):

»Ker je izdal gospod Primož Trubar od vsega svetega pisma samo Davidove psalme in novi testament v slovenskem jeziku, pa je vendar potreben tudi prevod starega testamenta, sem se odločil jaz (Dalmatin) iz bogoljubne vneme in iz posebne ljubezni do svoje domovine ter vsled prošnje mnogih kristjanov, da izdam vse sveto pismo v našem jeziku. Upam, da bodo vsi, ki prebivajo na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem, Koroškem in v sosednjih deželah, s pridom čitali knjigo, s katero sem imel veliko truda ter vsako besedo dobro pretehtal, preden sem jo zapisal.«

Jurij Dalmatin, živeč v slabih gmotnih razmerah, je dobil leta 1585 od turjaškega graščaka Krištofa župnijo Škocijan v priboljšek. Stanoval pa je večinoma v Ljubljani ter hodil ob gotovih dneh opravljat v Škocijan evangeljsko božjo službo. Da so mu delo še bolj polajšali, mu je bil dodeljen predikant Savinec kot pomočnik. Dohodke škocijanske župnije, ki je imela takrat devet podružnic, sta si tako razdelila, da je dobival Dalmatin dve tretjini, Savinec pa eno tretjino.

Ohranjena je govorica, da so škocijanski katoličani pregnali Dalmatina iz župnije in da ga je graščak Krištof skril v neki podzemeljski shrambi v turjaškem gradu. Kakor so nemški protestanti zavarovali Martina Lutra na graščini Wartburg pred preganjalci, tako naj bi bil tudi graščak Krištof zavaroval Jurija Dalmatina na Turjaku.

Dalmatin je užival komaj štiri leta dohodke škocijanske župnije. Izredno delavni in učeni mož je umrl 31. avgusta 1589, ko je učakal komaj 43 let. Pokopan je pri svetem Petru v Ljubljani.

Drugi delavec, ki se je trudil ob času Trubarja in Dalmatina na slovenskem slovstvenem polju, je bil Adam Bohorič. Tudi on je bil rojen v Krškem. Višje šole je dovršil leta 1543. v Wittenbergu z naslovom »magister«. V Krškem je imel lastno hišo, v njej pa šolo za pouk in vzgojo. Povedali smo že o njem, da je bil Dalmatinov učitelj in da je spremljal Dalmatina pri vožnji biblije v tiskarno v Wittenberg. Bohorič je prevzel leta 1566. vodstvo evangeljske šole v Ljubljani kot »rektor«. Poučeval je v najvišjem razredu; pomočniki so mu bili trije podučitelji. Javne skušnje učencev so bile dvakrat v letu: o svetem Juriju in o svetem Mihelu. Kot šolski rektor je spisal kratko navodilo za osnovni pouk latinskega, nemškega in slovenskega jezika.

Za stabilizacijo valut

7 miljard švic. frankov tezavriranega zlata — Amerika je pripravljena stabilizirati dolar?

V ponedeljek, 13. maja je bil v Baslu obični zbor delničarjev banke za mednarodne obračune. Na tem občnem zboru je bilo podano zanimivo poročilo, iz katerega posnemamo nekaj stavkov, ker je tudi za nas zanimiva presoja položaja po voditeljih te banke, ki spadajo med največje finančnike sveta, saj so delničarji te banke predvsem emisijske banke skor vseh evropskih držav.

Lansko leto v svetovni trgovini ni prineslo oživljenja, pa tudi ne v mednarodnih kreditnih odnošajih. Pač pa je zabeležiti izboljšanje notranje konjunkture cele vrste držav, zlasti onih, kjer je država finansirala razvoj, nadalje pa bolj pravo izboljšanje v državah, ki proizvajajo največ sirovine. To vse kaže, kako zelo je potrebna stabilizacija valut, kajti le ona omogoča izboljšanje. Praktično je ves problem v vprašanju stalne relacije med funtom, dolarjem in francoskim frankom.

Če se danes doseže stabilnost tečajev s povratkom k zlatu, ni pričakovati, kot se mnogi boje, znižanja cen, ampak povišanje. Tako bi se lažje zmanjšale ogromne carinske meje in oživeli bi svetovna trgovina.

Banka ceni svetovno proizvodnjo zlata lani na 2.904 milijone švic. frankov (kar je rekord), dočim je znašal 1933 2.719 in 2.595 milijonov v letu 1932. Rusija je postala drugi največji producent zlata, saj je lani producirala 4.22 milijona unč, južna Afrika pa 10.48 milijonov. Rusija je v zadnjih 4 letih oddala Nemčiji skoro 1 milijardo frankov zlata, istočasno pa je svoje kratkoročne obveznosti zmanjšala za 2.300 milijonov frankov na komaj omembe vreden znesek. Na trg zlata je poleg produkcije prihajalo tudi tezavrirano zlato iz vzhoda, katerega dotok ceni na 825 (827) milijonov frankov. Ves dotok zlata v emisijsko banko je lani znašal 4.834 milijonov frankov. Če vpoštevamo vso produkcijo in dotok z vzhoda, je svoto dotoka okoli 1 milijarde frankov pripisovati oddajam angleškega izravnalnega fonda. Za dotok z vzhoda je značilno, da je Indija oddala v letih 1931 do 1934 2.850 milijonov frankov zlata. Banka ceni, da je tezavriranih trenutno na svetu še okoli 7 milijard frankov zlata.

Med faktorji, ki povzročajo valutno nestalnost, je tudi ameriška politika glede srebra. Toda ameriška politika ne bo pripomogla srebru k isti vlogi, kot jo ima zlato za valute.

Mednarodna kratkoročna zadolžitev se je tudi lani zmanjšala za 2—3 milijarde frankov. Leta 1930 je znašala 70 milijard frankov, leta 1933 pa samo še 32 milijard.

Kaj pravi Amerika

V zvezi s temi izvajanji je tudi važno, kaj je govoril ameriški finančni tajnik (finančni minister) Morgenthau o ameriški valutni politiki. Dejal je, da Amerika noče deluti težkoč mednarodni stabilizaciji valut. Nasprotno pa nikakor ni pripravljena od sebe ven izvršiti enostransko stabilizacijo dolarja. Zedinjene države ne nameravajo spustiti se v boj za čimvečje razvrednotenje z drugimi državami. Pač pa poudarjajo potrebo dobro zavarovane valute. Tako bo moral razvoj pokazati prizadevanja drugi narodov za izvedbo stabilizacije valut. Morgenthau je dejal še, da ima danes Amerika najbolj zdravo valuto na svetu. Misli pa še, da bo svetovna trgovina le oživela, kajti mnogo znakov kaže na to.

Ljubljanski proračun potrjen

Finančno ministrstvo je odobrilo proračun mestne občine ljubljanske za 1935-36 kakor tudi proračun mestnih podjetij in ustanov. Odobreni proračun znaša v izdatkih 45,602.259 Din (ravno toliko v dohodkih), dočim je znašal prvotni predlog proračuna 46,021.809 Din. Vse občinske davščine so odobrene v predloženi obliki, so pa večinoma iste kot dosedanje oziroma za 1934. Doklada na državne neposredne davke znaša 45%, kot je bilo predlagano, podlaga za to doklado pa je odmerjena na 14,754.099 Din, dočim je znašala prejšnje leto 13,378.914 Din. Povečanje podlage je pripisovati povečanju pridobnine, ki je znašala 5 milijonov 100.243 Din (to je že po reklamacijskem odboru znižana podlaga) napram prejšnjim 3,800.648 Din. V manjši meri se je zvišal družbeni davek.

Nadalje vsebuje novi proračun predlagane občinske takse k državnim taksam po zakonu o taksah. K državni taksi po tarifnih postavkah zakona o taksah 1. (5 Din), 2. (2 Din), 3. in 4. (20 Din), 5. (20 Din) in 6. (20 Din) se pobira 50% na občinska taksa. Tej občinski taksi so zavezane le vloge, prošnje, priloge, pritožbe itd., ki se vlagajo pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani in o katerih naj isto poglavarstvo tudi odloča. Nadalje je odobrena predlagana samostojna občinska taksa za posle privatnopravnega značaj. Na vse vloge v poslih privatnopravnega značaja, ki bodo prišle na naslov mestnega poglavarstva v Ljubljani, se plača posebna občinska teksa 5 Din, na priloge pa po 2 Din. Te takse pa se ne plačajo za vloge, ki se pošiljajo na občinska podjetja, v kolikor se iste nanašajo na posle teh podjetij. Donos teh taks je proračunan na pol milijona Din.

★

Industrijske bilance v Sloveniji. Strojne tovarne in livarne, d. d. v Ljubljani, izkazujejo donosa 2.6 milij., dočim so znašali stroški 2.8 milij. Din in se je v kritje izgube porabilo iz rezervnega fonda 0.2 milij. Din, tako da znaša redni rezervni fond še 1.7 milij. Din. Med aktivi izkazujejo zmanjšanje nepremičnine 4.41 (5.55) milij., pa tudi premičnine od 5.0 na 4.86 milij. Narasle pa so zaloge in blagajna. — **Mariborska tiskarna**, d. d. v Mariboru: pri glavnici 1.25 milij. Din znaša čisti dobiček 0.015 milij. Din. — **Cinkarna**, d. d. v Celju, izkazuje pri glavnici 3.0 milij. Din za 1934 0.04 milij. Din čistega dobička, dočim je znašal 1933 0.11 milij. Din. Bilančna vsota podjetja se je radi zmanjšanja upnikov in zalog znižala od 19.95 na 11.75 milij. Din.

Fuzija. Delniški družbi »Pražarna in kemična tovarna« v Celju ter »Rude in kovine« v Ljubljani sklicujeta za 29. maj glavni skupščini, na katerem bo sklenjena fuzija obeh družb. Tvrdka Rude in kovine poveča svojo glavnico od 1 na 2 milj. Din in izpremeni tudi ime in pravila, Pražarna in kemična tovarna pa se kot delniška družba razdruži. Njena glavnica znaša 1 milj. Din. Predsednik Pražarne in kemične tovarne je gosp. August Praprotnik, dočim je član uprave in ravnatelj Rud in kovin g. Evgen Lovšin. Pri obeh podjetjih je udeležen inozemski kapital.

Obični zbori. Tovarna kemičnih izdelkov, d. d. v Hrastniku 29. maja ob 10 v Celju v prostorih družbe (bilanca, volitev enega člana uprave, sklepanje v ustanovitvi podružnice v Erveniku), A. Westen, d. d. v Celju 29. maja ob 10 v Gaberju (bilanca, volitve enega člana uprave in računskih preglednikov).

Hranilnica savske banovine v Zagrebu izkazuje za lansko leto znaten dvig vlog: hranilne vloge so narasle od 29.2 na 35.8 milij., upniki pa od 41.65 na 48.33 milij. Din. Od tega znašajo naložbe banske uprave 24.9 (24.1) milij. in naložbe ustanov, ki so pod nadzorstvom banske uprave, 12.5 (9.87) milij. Din. Zavod je lani vrnil ves svoj reeskontni kredit Narodni banki, katerega je imel 1933 1.53 milij. Din. Med krediti je bilo 11.55 (11.8) milij. meničnih, od tega zadrugam in zvezam 11.34 (11.5) milij. Din. Komunalna posojila so znašala 37.0 (39.25) milij. Din. Čisti dobiček zavoda se je zmanjšal od 1.15 na 0.64 milij. Din.

Gasilska razstava. Letos priredi Gasilska zajednica dravske banovine, ob priliki Ljubljanskega velesejma od 1. do 11. junija t. l., veliko gasilsko razstavo. Vsi bratje gasilci, kot posamezniki, vse edinice, čete, župe, naj že sedaj priskočijo razstavnemu odboru na pomoč, da lahko pokažemo vsej javnosti naš postopen gasilski razvoj. Za sedemdesetletno delo na gasilskem polju bo razstava zelo nazorno prikazala vse porodne bolečine začetka, tako na organizatoričnem, kakor tudi tehničnem polju, do današnjega dne. Posla s pripravami bo ogromno. Razstava mora odgovarjati v vsakem pogledu, da častno uspe v ponos gasilcev dravske banovine.

Dobava: Gradbeni oddelek ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do dne 17. maja t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg SM. plamen železa, 1 kom. lamele, 2 kom. kotno železo, 20 kom. U-železa in 600 kom. matičnih vijakov. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

Italija kupuje pšenico v Romuniji. Iz Bukarešte poročajo, da je prišlo med Italijo in Romunijo do sporazuma, po katerem bo Romunija dobavila Italiji 4000 vagonov pšenice.

Borza

Dne 15. maja 1935.

Denar

V današnjem prometu so ostali nespremenjeni tečaji Amsterdama, Berlina, Curiha, Londona, Pariza in Prage, popustila sta Bruselj in Newyork, dočim je narastel Trst.

V zasebnem kliringu imamo dvig vseh tečajev. Tako je avstrijski šiling narastel v Ljubljani na 9—9.10, v Zagrebu na 9.02—9.12, v Belgradu pa na 8.95—9.05. Grški boni so notirali v Zagrebu 82.40—83.10, v Belgradu pa 31.58—32.38. Angleški funt je bil v Ljubljani 233—234.60, v Zagrebu 233.84—235.44, v Belgradu 233.82—235.42. Španska pezeta v Zagrebu 6.025—6.125, v Belgradu 6.175 blago.

Ljubljana. Amsterdam 2976.41—2991.01, Berlin 1756.08—1769.95, Bruselj 742.64—747.70, Curih 1421.01—1428.08, London 213.78—215.84, Newyork 4358.98—4395.30, Pariz 289.6—291.03, Praga 183.06—184.16, Trst 360.99—364.07.

Promet na zagrebški borzi 304.422 Din.

Curih. Belgrad 7.02, Pariz 20.38, London 15.08, Newyork 309.25, Bruselj 52.31, Milan 25.4625, Madrid 42.225, Amsterdam 209.475, Berlin 124.30, Dunaj 58, Stockholm 77.75, Oslo 75.75, Kopenhagen 67.80, Praga 12.89, Varšava 58.325, Atene 2.92, Carigrad 2.49, Bukarešta 3.05, Helsingfors 6.66, Buenos-Aires 0.795.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je postala čvrsta in so danes narasli največ 7% invest. posojila, vojne škode ter dolarskih papirjev. Tudi tečaj 7% stabilizacijskega posojila se je izenačil na naših borzah ter je v Zagrebu narastel na višino belgrajskih notacij. Promet je postal znatnejši. Čvrsto tendenco izkazujejo tudi delnice Narod. banke.

Ljubljana. 7% inv. posojilo 78—79, agrarji 46—47, vojna škoda promptna 370—373, begluške obv. 65.50—66, 8% Bler. pos. 77—79, 7% Bler. pos. 67—68, 7% pos. DHB 71.50—73.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 78.50—80, agrarji 46 den., vojna škoda promptna 371.50—374, 5., 6., 7., 8. 371.50 den., begl. obv. 65 den., 8% Bler. pos. 78.50—79.50 (79), 7% Bler. pos. 67.50—68 (68), 7% pos. DHB 71.75 den., 7% stabilizacijsko pos. 75—77.50. — Delnice: Narodna banka 6000 den., Priv. agr. banka 228—229, Osj. sladk. tov. 140—165, Trbovlje 125 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. pos. 79 den., agrarji 47.50 den., vojna škoda promptna 373—373.50 (373, 371.50), 5. 372.50—373 (372.50), 6. 373—373.50 (373), 8. 373.50—374 (373.50), begl. obv. 65.75—66 (66), 8% Bler. pos. 78.50 bl., 7% Bler. pos. 67.25—67.50 (67.50), 7% stab. pos. 75—77 (75). — Delnice: Narodna banka 6150 den. (6100), Priv. agr. banka 228.50—229.50 (229.50).

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je ostal v glavnem neizpremenjen. Razširjajo se sicer vesti o velikih škodah, ki so jih napravili zadnji mrazovi, vendar je treba te vesti jemati na znanje z rezervo. Škoda je v resnici velika na vinogradih, znatna najbrže tudi na koruzi, manjša pa na pšenici, rži in ječmenu, ki so bili že lepo zrasli in jim mrazovi niso toliko škodovali. Danes zahtevajo za pšenico v Vojvodini 127—128, za koruzo 72—73 in za moko 205 do 220.

Novi Sad. Vse je neizprem. Tendenca neizprem. Promet slab.

Živina

Ljubljanski živinski sejem 15. maja. Na ljubljanski živinski sejem 15. t. m. so prignali (v oklepajih število prodanih glav): 126 (25) konj, 51 (20) volov, 40 (14) krav, 15 (10) telet in 432 (265) prašičkov za rejo. Cene so ostale popolnoma neizpremenjene: voli I. 3.50—4, II. 2.75—3.50, III. 2—2.75, krave debele 2—3.50, klobasarice 1.50—2, teleta 4.50—5.50 (vse v Din za kg žive teže), prašički za rejo 6—12 tednov stari 85—140 Din za komad, konji od 500—4000 Din po kakovosti in velikosti.

Mariborski sejem 14. maja: Prignanih je bilo 17 konj, 17 bikov, 98 volov, 454 krav in 19 telic. Skupaj 605 komadov. Cene so bile za kg žive teže: debeli voli 2.75—3.75 Din, poldebeli voli 2—2.75, plemenski voli 2.25—2.75, biki za klanje 2.25—3, klavne krave 2.50—3.25, plemenske krave 2—2.25, krave za klobasarje 1.25—1.50, molzne krave 2.25 do 2.80, breje krave 2.25—2.80, mlada živina 2.50 do 3.50, teleta 3.50—4. Prodanih je bilo 325 glav. — Mesne cene za kg: Volovsko meso I. vrste 8 do 10 Din, volovsko meso II. vrste 4—8, meso od bikov, krav, telic 4—6, telečje meso I. vrste 8 do 10, II. vrste 5—6, svinjsko meso svežo 8—14 Din.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Četrtek, 16. maja: 12.00 Saljapin prepeva na ploščah 12.45 Poročila 13.00 Čas, obvestila 13.20 Zasvirajmo za kratki čas (Radijski orkester) 18.00 Tam za turškim gričem (vojaške pesmice na ploščah) 18.20 Slovenščina (dr. Rudolf Kolarič) 18.40 Čas, poročila, obvestila 19.00 Poslušajmo pozauno (Pegan Leander) 19.30 Nacionalna ura 20.00 Prenos iz Belgrada 21.30 Čas, poročila, program 22.00 Domača plesna glasba (Radijski orkester)

Drugi programi:

ČETRTEK, 16. maja. *Beograd:* 20.00 Koncert na dva klavirja 21.00 Vokalni koncert 21.30 Zbor poje 22.30 Plesna glasba — *Zagreb:* 20.00 Belgrad — *Dunaj:* 17.30 Glasba za klarinet 20.00 Pesmi iz avstrijskih dežel 22.10 Koncert del J. Marxa 23.40 Jazz — *Budimpešta:* 19.30 Opera Gioconda, Ponchielli 23.10 Ciganska glasba — *Milan-Trst:* 17.05 Rim 20.50 Prenos opere — *Rim-Bari:* 17.05 Pevski in instrumentalni koncert 20.50 Simfonični koncert — *Praga:* 19.30 Vojaška godba 20.15 Zbor poje 21.00 Simfonični koncert 22.15 Šramel — *Brno:* 21.00 Pesira ura — *Bratislava:* 21.00 Lahka glasba 21.30 Klavirski koncert 22.30 Šramel — *Varšava:* Program po napovedi, radi narodne žalosti — *Berlin:* 19.00 Dekliče pojo 20.10 Plesna glasba (Berlin, Stockholm, Turin) — *Königsberg:* 19.50 Dekliče pojo 20.15 Pester večer — *Hamburg:* 19.00 Opera »Halka«, Moniuszko 20.10 Plesna glasba — *Vratislava:* 20.10 Berlin — *Lipsko:* 19.35 Simfonični koncert 20.30 Vesoloigra »Razbiti vrč«, Kleist — *Köln:* 19.00 Zbor poje 20.10 Glasba iz časa Friderika Vel. 20.45 Drama »Katte«, Bucte — *Frankfurt, Stuttgart:* 19.00 Igra o maju 20.15 Beethovnov koncert 21.15 Berlin — *Monakovo:* 19.00 Igra v dialektu 20.10 300 let zabavne glasbe — *Zürich:* 19.15 Plošče 19.30 Dunajska zabavna glasba 21.10 Godalni kvartet

Tobačne srečke

Dne 14. maja so bile izžrebane za amortizacijo te-le serije tobačnih srečk:

36 38 54 275 279 439 579 1026 1223 1314 1369 1401 1502 1515 1524 1537 1591 1729 1746 1976 2166 2302 2370 2501 2569 2768 2806 3127 3179 3409 3444 3468 3644 3915 4111 4783 4789 5129 5148 5270 5285 5370 5793 5932 6007 6223 6288 6334 6774 6863 7034 7259 7347 7413 7744 7937 8038 8110 8116 8138 8402 8497 8624 8778 9008 9332 9342 9540 9821 9856

Izžrebani pa so bili dobitki: ser. 6767 št. 66 Din 20.000, ser. 9880 št. 81 Din 1000, ser. 2144 št. 1 Dni 500, ser. 2360 št. 37 Din 500.

Po 100 Din: ser. 120 št. 94, ser. 1397 št. 85, ser. 1977 št. 80, ser. 2684 št. 86, ser. 3638 št. 78, ser. 5384 št. 17, ser. 7291 št. 50, ser. 8310 št. 20, ser. 8960 št. 66, ser. 9616 št. 30.

Po 50 Din: ser. 705 št. 50, ser. 1601 št. 41, ser. 2104 št. 54, ser. 2488 št. 7, ser. 3977 št. 47, ser. 3178 št. 28, ser. 5971 št. 32, ser. 6669 št. 43, ser. 6699 št. 91, ser. 7542 št. 7.

Oseba srednje starosti, ki je več let oskrbovala službo

hišne strežnice

— snažila sobe, kurila peči, ličila tla i. dr. — v večjem podjetju, želi nastopiti podobno službo takoj. Pride se lahko predstavit. Spričalo na razpolago. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Služba«.

Zahvala

Vsem, ki so spremili našega nepozabnega očeta, gospoda

Josipa Krašovca

na zadnji poti, najprisrčnejša zahvala

Ljubljana, dne 16. maja 1935

Žalujoči ostali

Najina

Vanda

je umrla. V tihi žalosti in globoki bolesti jo bomo pokopali. Pogreb bo 16. maja 1935 ob 17.30 iz hiše žalosti št. 10 v Pokopališki ulici (poleg Sv. Krištofa) k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 15. maja 1935.

Medica Nikolaja in **Lidija**, mati in sestra.

Dolores Vieser

PEVČEK

28

Ljubezenska zgodba mlade duše

Janko pa dehti po nadaljnjih žrtvah. Friderik Bregar stopi umerjeno predenj, sam šteje in dvigne orožje tako mirno, kakor da se ga vsa stvar nič ne tiče. Ostri, bledi obraz se mu le prav polagoma barva na rdeče — oči mu zro tako hladno, da bi človek menil, da precenjuje kote, ki jih udarjajo meči drug ob drugega. Prav tako hladno in mirno se brani. Jurka mine potrpežljivost.

»Pazi, ti rečem — ali!«

Friderik pazi, o da, toda tako natančno in pravilno, da je nasprotnik prisiljen, napadati prav tako natančno in pravilno. Zdaj je Jurko tisti, ki pričenja žareti. Postojanko obvlada, to se mora reči. Glava mu ne kloni niti za palec, toda oči mu sipljejo modre in zelene zublje. Pljune — in slednjič zarjove:

»Nimaš nič korajže, da se tako strahoma braniš!«

Ta beseda izpodbode Bregarja — sam napade — in naslednji trenutek mu preluknja konica Jurkovega meča črno sukno nad srcem. Brez vsake strastljivosti položi Bregar svoje orožje v rahlo trepetajočo levico nasprotnikovo. Ta se viteško pokloni z izrazom najglobljega spoštovanja. — — — O da, dvobojujejo se, kakor da je visoka šola Pevski dom šentviški.

Ko Jurko tretjič pozove na dvoboj, zadoni zvonec čez dvorišče; k večerji kliče. Močnik je kuhan. Z obžalovanjem obesi junak s slavo pokriti meč na steber in jo ubere za vihrajočim krdelcem. Ko pa mu zaréže v obraz ostri zimski mraz, začuti tudi lakoto v želodcu in se še bolj požuri. V tesnem prostoru, ki nosi ponosno ime »refektorij«, čeprav imajo v njem prostora komaj klopi ob zidu in miza na sredi, se že kadi skleda turščičnega močnika. Nasproti vrat viseč križ, pod njim stoji magister. Srepo zre lačne fantičke, ki se urno prekrižavajo in odmolijo angelovo češčenje. Potem se potisne vsak na svoje mesto, seže po pločevinasti žlici, ki tiči zataknjena za njim med naslonjalom in steno, in zdajci naskočijo obširno skledo kar od dvanajstih strani hkrati. Magister skrbno pazi, da jedo v taktu — čeprav se dolgemu Načetu pozdeva, da bi pospravil trikrat toliko kakor drugi. Ah, skrivaj čuti vsak, da bi pospravil trikrat toliko. Pa slednjič se človek sčasoma navadi, da neha v sredi, ko ni več lačen, pa tudi ne še sit. In nadejajo se božičnega drevesca, stavijo nade v patra rektorja in v prvo priliko, ko bodo zapeli kje kakšno podoknico. — Potem fantički vstanejo in se z molitvijo zahvalijo Bogu. Mirko Krasnik, ki je vprav zdaj »tednar«, prinese vedrico vroče vode, ki si v nji vsak omije žlico, in nazadnje oplakne še Mirko sam že tako in tako snažno postrgano skledo. Potem veli magister:

»Zdaj pa naj bo konec vika in krika tam čez! Vzemite s seboj knjige v kuhinjco, da ne boste jutri sedeli po klopeh kakor mutasti psi!«

Jurko nekaj zagodrnja, se pa preudarno potisne med prvimi skozi vrata.

Fantički gredo po knjige v učilnico in hite čez mrzlo dvorišče. Domače žaré tri majhna okenca črne kuhinjce skozi temno noč. Ah, in kako prijetno toplo je tu notri! Ogenj sicer ne plapola več tako sijajno, pač pa leži velik kup tihe žrjavice in prasklja na ognjišču. Fantički posedejo po klopeh in kmalu se preliva vnet šepet sem ter tja pod obokom. Ivan ima posvaljkano knjigo pred seboj. Opis starega sveta. Evropa. Nekateri bakrotiski kažejo meje, reke, gore, mesta v zapletenih črtah, ki se Ivanu še vedno dozdevajo nekam zagonetne. Zdi se mu kar čudno, ko vidi tukaj črno na belem dežele, koder je sam hodil. Pred letom dni sta šla z očetom čez Karpate na Poljsko. — Ne da bi sam opazil kdaj, mu zaidejo misli vstran od zemljevida v žive spomine tja čez.

Kako globoko zametene so takrat strmele jelke v samotnem gorovju! In mraz, mraz je bilo. Kaj so ljudje tam govorili, nista razumela. — Kako samotna se je potem razprostirala pred njima poljska ravan, ko sta končno prišla iz gorskih dolin! — Krakovo — ah, Krakovo! Tam je zbolel oče, ker sta morala prenočevati v snegu. — Plaho strmi Ivan v žrjavico. Tu sedi tako na toplem in je vesel; ubogi oče pa je moral sto- in stokrat prenočevati po mrzlih skednjih in negostoljubnih gostilnah. Spet se mu odpre rana, ki mu je umorila detinstvo. — Silno trepetenje ga prevzame, da bi zbežal ven, na očetov grob. Toda ne sme. Tako poredkoma sme iti. Zdaj pač leži sneg na gomili in na golih bezgovih vejicah tožijo lačni ptički. — Na misel mu pride pesemca iiz stare pravljice, ki mu je pripovedovala gospa Lilja, ko ji je znašal drva v kuhinjo:

Ko bi to tvoja mati vedela,
srce bi počilo ji v prsih — —.

Ta pesemca mu prihaja vselej na misel, kadarkoli se spomni umrlega očeta. Ko bi to tvoja mati vedela —! Kako bi jokala! Kakor da mora na pot in odtod, iti tolažit mater, tako mu je. Sčasoma si postane svest grenko sladke gotovosti, da mati živi, da je kje v Italiji ujeta — njegova ljuba, ljuba mati! V skrivnih sanjah mu stoji ob postelji in ga poljublja. Pa mu je tako zelo težko, da bi ji povedal, da je oče umrl, da se trepetajoč prebudi.

Jurko sedi blizu njega in zna svoje vokabelce tako dobro da si mora priboriti vsaj povoljno. Več si ne želi. Mirno zapre knjigo. Tedaj sliši Ivana vzdihniti. Skrivaj pogleda tjakaj. Trpki presek obraza z lahno upognjenim nosom se ostro odraža od ognjenega soja. Kaj neki spet kuha?

Potihoma Jurko vstane in se splazi tja čez k prijatelju.

»Že znaš zemljepis?« vpraša.

Slovenska kuharica S. M. Felicite Kalinšek je izšla v novem osmem natisu 15. maja. Knjiga zelo pomnoženemu obsegu, novim večbarvnim tabelam, najizbranejši opremi ostane stara cena 160 Din za vezan izvod. Jugoslovanska knjigarna

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Prireditve

Kavarna Stritar

Vsak večer koncert. —

Vajenci

Pekovski vajenec

se takoj sprejme s celo oskrbo. Učna doba 3 leta. Naslov pove uprava »Slovenca«, podružnica Celje.

Službodobe

Za takoj iščem

restavracijsko natakarico z večletnimi spričevali — staro do 35 let. Ponudbe s sliko upravi »Slovenca« Maribor pod »Natakarica piva« št. 5522. (b)

Restavrac. kuharico

prvovrstno, staro do 40 let, iščem. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Prvovrstna kuharica« št. 5521. (b)

Manufakturista

neporočenega — mlajšo zmožno moč, z znanjem nemškega jezika — sprejmem takoj v mestu na deželi. — Ponudbe pod »Stalno« št. 5537 upravi »Slovenca«. (b)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana. Krekov trg 10

Hranilno knjižico

Mestne hranilnice v Ljubljani zamenjam za Banovinsko 200.000 Din. Ponudbe poslati upravi »Sl.« pod »Banovinska« 5515. d

Tvrdka A. & E. Skaberne

Ljubljana, javlja, da jemlje do preklica v račun zopet

hranilne knjižice

prvovrstnih ljubljanskih denarnih zavodov (Mestne hranilnice, Ljudske posojilnice itd.

Letovišča

Planinska kočica

privatna — opremljena — se odda za poletje v najem v bližini Kofc nad Tržičem. Naslov v upravi »Slovenca« št. 5542. (L)

ČITAJTE IN ŠIRITE »SLOVENCA«

Stanovanja

Stanovanje

eno- in dvosobno, se odda s 1. junijem. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 5532. (č)

Sobo

opremljeno, sončno, takoj oddamo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5531.

Vnajem

Lokal

v Vošnjakovi ulici št. 4 se odda s 1. junijem. Več pri hišnici istotam. (n)

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah ČERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Sladko seno

— nekaj vagonov — kupi za takojšnjo dobavo in plačilo Josip Kirbiš, Celje.

Prodamo

Izredno dobra

in cenena oblačila, moško perilo itd. — kupite najbolje pri Preskerju Sv. Petra cesta 14.

Zelo lepe venčke in pajčolane

priporoča v veliki izberi tvrdka Ig. Žargi, Ljubljana, Sv. Petra cesta 11. Za trgovce popust.

Turbino, ventilator

in sesalko z motorjem — prodam. — Josip Kirbiš, Celje. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izberi najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Razprodajam

večjo količino letnih usnjatih čevljev z gumi podplati, v vseh veličinah, v beli, rjavi in črni barvi, od 26 Din do 39 Din za par. Ivan Prešern, tovarna čevljev, Kranj. (l)

KOLESA

si oglejte pri tvrdki

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Gosposvetska c. 2. Cena od Din 1000·— naprej. Istotam Vam je tudi na razpolago mehanič. delavnica.

Spargeljne

vsako količino, lastnega pridelka, vsak dan sveže, nudi W. Friedrich, Zagreb, Ilica 232/III. (l)

Posteljne mreže

v lesenih in železnih okvirjih ter železne postelje vseh vrst izdeluje in sprejema v popravilo najceneje P. Strgulec, Gosposvetska 13, Kolizej — Ljubljana. (l)

Potrti globoke žalosti naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je božja Previdnost poklicala k Sebi našega nadvse ljubljenega soproga, očeta, starega očeta in tasta, gospoda

JOSIPA MAK[illegible]CA

žel. pleskarja

Pogreb bo v čertrtek, 16. maja t. l. ob 17 iz hiše žalosti, Moste, Zaloška cesta 71, na pokopališče k Sv. Križu.

Moste, dne 16. maja 1935. **Žalujoči ostali.**

ZAHVALA. Ob smrti in pogrebu naše nepozabne mamice, stare mamice in tašče, gospe

Marije Pavlin roj. Matev

se vsem za vsa sožalja in sočuvstvovanja iskreno zahvaljujemo. Posebno se še zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in cvetja, ter vsem, ki so spremili drago nam rajnico k večnemu počitku in zanjo molili.

V Ljubljani, dne 15. maja 1935.

Žalujoči ostali.

Tinčkove in Tončkove prigode

31.

Sredi noči.

Sredi črne noči je na krovu ladje nastalo silno vznemirjenje. Neki mornar je začel kričati:

»Gospod kapitan! Gospod kapitan! Dečka sta nam s svojim splavom pobegnila!«

Kapitan je ves prestrašen prilomastil iz svoje kabine. Na sebi je imel samo spalno srajco in pisano nočno čepico. Bil je videti dokaj smešen. Tako smešen ali še bolj je v spalni srajci marsikateri imenitni gospod — katerega ljudje podnevi na vso moč občudujejo, tako se ves lesketa v dragoceni uniformi ali v črnem fraku. Hojej, če bi tega ali onega izmed njih vsaj enkrat videli ponoči! Gotovo bi potem polovico spoštovanja in občudovanja splahnelo v njih...

Kapitan Mrhar je nastavil daljnogled na oči in napeto iskal splav malih ubežnikov po širokem morju, ki ga je mornar razsvetljeval z žarometom. Bil je sveto prepričan, da sta dečka res pobegnila.

Najprijetnejše letovišče na morju nudi

Hotel VILA LUCIJA

Aleksandrovo, na otoku Krku

Pension od 50 Din naprej (vse takse vštete).
Sezona od 1. maja do 30. septembra.
Restavracijska terasa nad samim morjem.
Hotel je last renomirane slovenske tvrdke.
Zahtevajte brezplačne prospekte pri Putniku ali pa pri direkciji hotela.

Opozarjamo na

MALI OGLASNIK

v našem dnevniku. — Poslužujte se ga ob vsaki priliki!

UPRAVNI SVET in RAVNATELJSTVO JUGOSLOVANSKIH TEKSTILNIH TVORNIC MAUTNER D. D., LJUBLJANA, izpolnjujeta bridko dolžnost in javljata tužno vest, da je dolgoletni član upravnega sveta družbe, gospod

Josip Dekleva

dne 14. t. m. popoldne nenadoma podlegel srčni kapi.

Blagopokojnega, ki je dolgo vrsto let žrtvoval vso svojo delavno silo naši družbi, bomo težko pogrešali. Zato obžalujemo bridko njegovo izgubo ter mu ohranimo trajno hvaležen spomin.

Zemeljski ostanki blagopokojnega bodo blagoslovljeni v petek, dne 17. t. m. ob 10 v Zagrebu v mrtvaški veži Mirogoja, nakar bodo prepeljani v Graz.

Zagreb, dne 15. maja 1935.

URADNIŠTVO IN DELAVSTVO JUGOSLOVANSKIH TEKSTILNIH TVORNIC MAUTNER D. D., LJUBLJANA, v Zagrebu, Litiji, Sv. Pavlu pri Preboldu, Beogradu in Skoplju javljata tužno vest, da je član upravnega sveta družbe, gospod

Josip Dekleva

dne 14. t. m. nenadoma umrl.

V blagopokojnem smo izgubili vzornega, vestnega in naklonjenega šefa, ki mu ohranimo trajno hvaležen spomin.

Zemeljski ostanki blagopokojnega bodo blagoslovljeni v petek, dne 17. t. m. ob 10 v Zagrebu v mrtvaški veži Mirogoja, nakar bodo prepeljani v Graz.

Zagreb, dne 15. maja 1935.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.